

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยครั้งนี้ มุ่งศึกษาความคิดเห็นของครูที่มีต่อการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ซึ่งผู้วิจัยได้เสนอเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องตามลำดับดังนี้

1. ความหมายและความสำคัญของหลักสูตร
2. แนวทางการปฏิรูปการศึกษาด้านหลักสูตรและการเรียนการสอน
3. หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551
4. การบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา
5. บทบาทผู้ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา
6. การบริหารแบบยึด โรงเรียนเป็นฐาน กับการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา
7. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
8. กรอบแนวคิดในการวิจัย

ความหมายและความสำคัญของหลักสูตร

ความหมายของหลักสูตร

ในการจัดการศึกษาในทุกระดับทุกประเภท สิ่งที่สำคัญนอกเหนือจากครูผู้สอน สื่อและ อุปกรณ์การสอนแล้ว หลักสูตรเป็นส่วนที่มีความสำคัญต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเป็นอย่างยิ่ง หากไม่มีหลักสูตรแล้ว ครูผู้สอนก็จะสอนไปอย่างไร้ทิศทาง ซึ่งจุดหมายปลายทางของการจัดการศึกษา ไม่ว่าจะเป็นการให้การศึกษาในระบบโรงเรียน นอกโรงเรียนหรือตาม อัยยาศัยก็ตาม จำเป็นต้องกำหนดให้มีหลักสูตรขึ้น หลักสูตรจึงเป็นทั้งข้อกำหนดว่าผู้เรียนจะเรียนอะไร ผู้สอนจะสอนอะไรและอย่างไร และการที่จะให้ผู้เรียนมีคุณภาพตามวัตถุประสงค์ได้นั้น จะต้องใช้ตัวกำหนดหรือเกณฑ์เป็นเครื่องมือในการวัด ดังนั้น การให้การศึกษาถือการพัฒนาผู้เรียน

ในทุกด้าน เพื่อให้ผู้เรียนได้พัฒนาไปในทิศทางที่สอดคล้องกับความมุ่งหมายที่กำหนด จึงมีนักวิชาการหลายคนได้ให้ความหมายและความสำคัญของหลักสูตรไว้ ดังนี้

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2543 : 25) ได้สรุปความหมายของหลักสูตรไว้ 3 ประการ คือ

1. หลักสูตรเป็นศาสตร์ที่มีทฤษฎี หลักการและการนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนตามที่มุ่งหมายไว้

2. หลักสูตรเป็นระบบในการจัดการศึกษา โดยมีปัจจัยนำเข้าคือ ครู นักเรียน วัสดุอุปกรณ์ อาคารสถานที่ กระบวนการ ได้แก่ กิจกรรมการเรียนการสอน ผลผลิต ได้แก่ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความสำเร็จทางการศึกษา เป็นต้น

3. หลักสูตรเป็นแผนการจัดการเรียนการสอน ที่มุ่งจะอบรมฝึกฝนผู้เรียนเทียบโอนผล การเรียนรู้และประสบการณ์

ชูศรี สุวรรณโชติ (2544 : 39) กล่าวว่า หลักสูตรคือ มวลประสบการณ์ทุกชนิดที่ครู สร้างสรรค์ให้กับผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนได้พัฒนาตนเองให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข และเจริญงอกงาม

ดาโนวิทซ์ (Danowitz, 2009 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาและการดำเนินงานเกี่ยวกับความแตกต่างของหลักสูตร การหาแนวคิดและการใช้ยุทธศาสตร์เพื่อการบริหารจัดการหลักสูตรไปสู่ความสำเร็จ โดยเฉพาะความสัมพันธ์กับการจัดการที่หลากหลายในกลุ่มงานต่างๆ ภายในโรงเรียน ความแตกต่างในภาระงานที่ไม่เหมือนกัน ความเสมอภาคการปฏิบัติงานมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงและการสังเกตการณ์เพื่อนำไปสู่การยอมรับในการวินิจฉัยเนื้อหาและสำรวจในกลุ่มงานนั้นๆตามระบบขั้นตอน

มาวินนี่ (Mawhinney, 2009 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความสำเร็จของการใช้หลักสูตรในโรงเรียน การบริหารจัดการศึกษาต้องใช้ระบบธุรกิจและยุทธศาสตร์เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ เพราะในระบบงานอุตสาหกรรมต้องพัฒนาอย่างมีประสิทธิภาพเพื่อการแข่งขันที่เข้มข้น สาขาการบริหารเป็นงานที่มีความก้าวหน้าในอาชีพ การพัฒนาอย่างรวดเร็วโดยใช้หลัก (School Based Management : SBM) การรวบรวมข้อมูลต่างๆ ให้เป็นอันหนึ่งอันเดียวกันและสามารถเรียกใช้ได้ทุกฝ่ายได้อย่างรวดเร็ว จะทำให้งานในระบบโรงเรียนมีเสถียรภาพ และปรับปรุงข้อมูลต่างๆ ให้ทันต่อเหตุการณ์ในปัจจุบันได้อย่างรวดเร็ว การศึกษาโรงเรียนธุรกิจที่นิยมกันในปัจจุบัน

การขับเคลื่อน การวิจัยล่วงหน้า การศึกษาระบบหลักที่ใช้หลักสูตรในโรงเรียนระดับเดียวกัน และนำไปใช้กับระดับที่สูงขึ้น เพื่อต้องการรู้ศักยภาพและนำข้อแตกต่างในความต้องการ การพึงพาอาศัยในแต่ละสาขามาสรุปวิเคราะห์และนำไปพัฒนาต่อไป

จากความหมายที่กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่า หลักสูตรคือการดำเนินงานของสถานศึกษา ในการนำหลักสูตรที่สถานศึกษาได้จัดทำขึ้น ไปสู่การปฏิบัติหรือไปสู่การเรียนการสอน ประสบการณ์ทุกอย่างที่ทางโรงเรียนจัดให้กับผู้เรียน เพื่อให้เหมาะสมกับวัยและศักยภาพของผู้เรียน ทั้งนี้เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ มีการพัฒนาตนเอง และจะต้องเป็นไปตามจุดมุ่งหมาย หลักการ โครงการ เนื้อหาของรายวิชาซึ่งความหมายรวมถึง สื่อและอุปกรณ์การเรียนการสอน ทุกอย่างเพื่อให้ผู้เรียนนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน อยู่กับสังคม ได้อย่างปกติสุข

ความสำคัญของหลักสูตร

การพัฒนาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 ที่มีความเหมาะสมชัดเจน ทั้งเป้าหมายของหลักสูตรในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน และกระบวนการนำหลักสูตรไปสู่การปฏิบัติในระดับเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา โดยได้มีการกำหนดวิสัยทัศน์ จุดหมาย สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน คุณลักษณะอันพึงประสงค์ มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดที่ชัดเจน เพื่อใช้เป็นทิศทางในการจัดทำหลักสูตร การเรียนการสอนในแต่ละระดับ นอกจากนี้ได้กำหนดโครงสร้างเวลาเรียนขั้นต่ำของแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ในแต่ละชั้นปีไว้ในหลักสูตรแกนกลาง และเปิดโอกาสให้สถานศึกษาเพิ่มเติมเวลาเรียนได้ตามความพร้อมและจุดเน้น อีกทั้งได้ปรับกระบวนการวัดและประเมินผลผู้เรียน เกณฑ์การจบการศึกษาแต่ละระดับ และเอกสารแสดงหลักฐานทางการศึกษาให้มีความสอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้ และมีความชัดเจนต่อการนำไปปฏิบัติ มีผู้กล่าวว่า “ถ้าต้องการทราบว่าประชากรของประเทศใดมีคุณลักษณะอย่างไร มีศักยภาพในการพัฒนาประเทศมากน้อยเพียงใด ให้ดูจากการศึกษาของประชากรในประเทศนั้นๆ” ทั้งนี้เพราะความสามารถในการจัดการศึกษาได้อย่างทั่วถึง ความเสมอภาคระดับการศึกษาของประชากร โดยส่วนรวม ย่อมสะท้อนถึงศักยภาพในการศึกษาของประชากรประเทศนั้น ๆ หลักสูตรจะสามารถพัฒนาประชากรในชาติได้อย่างสมบูรณ์ ทั้งทางร่างกายและจิตใจ (ธีรารัง บัวศรี, 2542 : 9)

จากนิยามข้างต้น หลักสูตรแกนกลางขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 คือสิ่งที่นำเอาความมุ่งหมายและนโยบายการศึกษาไปแปลงเป็นการกระทำขั้นพื้นฐานในโรงเรียนหรือในสถานศึกษา โดยหาก

จะกล่าวว่่า หลักสูตร คือหัวใจของการศึกษาคงไม่ผิด เพราะถ้าปราศจากหลักสูตรเสียแล้วการศึกษา
ย่อมเป็นไปอย่างไรทิศทางและยากที่จะนำพาประเทศชาติให้ไปสู่ความเจริญงอกงามได้

สุนีย์ ภูพันธ์ (2543 : 4-13) กล่าวถึงความสำคัญของหลักสูตร โดยสรุปได้ว่า

1. หลักสูตรเปรียบเสมือนเบ้าหลอมให้พลเมืองมีคุณภาพ
 2. หลักสูตรเป็นมาตรฐานของการจัดการศึกษา
 3. หลักสูตรเป็นโครงงานและแนวทางในการให้การศึกษา
 4. ในระดับโรงเรียนหลักสูตรเป็นแนวปฏิบัติแก่ครู
 5. หลักสูตรเป็นแนวทางในการส่งเสริมความเจริญงอกงาม และพัฒนาเด็กตามจุดมุ่งหมาย
ของการศึกษา
 6. หลักสูตรเป็นเครื่องกำหนดแนวทางในการจัดประสบการณ์ว่า ผู้เรียนและสังคมควร
ได้รับสิ่งใดบ้างที่จะประ โยชน์แก่เด็กโดยตรง
 7. หลักสูตรเป็นเครื่องกำหนดว่า วิธีการดำเนินชีวิต การมีชีวิตรอยู่ในสังคมอย่างราบรื่นเป็น
พลเมืองที่ดีของประเทศชาติ และบำเพ็ญตนให้เป็นประ โยชน์ต่อสังคม
 8. หลักสูตรเป็นเครื่องกำหนดว่า วิธีการดำเนินชีวิตของเด็กให้เป็นที่ไปด้วยความราบรื่น
และผาสุกเป็นอย่างไร
 9. หลักสูตรย่อมทำนายลักษณะของสังคมในอนาคตว่าเป็นอย่างไร
 10. หลักสูตรย่อมกำหนดแนวทางความรู้ ความสามารถความประพฤติทักษะและเจตคติ
ของผู้เรียนในการที่จะอยู่ร่วมกันในสังคมและบำเพ็ญตนให้เป็นประ โยชน์ต่อชุมชนและบ้านเมือง
- จากที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่า หลักสูตรนั้นเป็นสิ่งที่กำหนด ชี้แนะแนวทางในการพัฒนา
ผู้เรียนให้เป็นคนที่มีคุณภาพ ทั้งยังเป็นตัวกำหนดที่จะให้ผู้เรียนเรียนตามศักยภาพของตนเองหากมี
การกำหนดหลักสูตรให้สอดคล้องกับสภาพสังคมและเศรษฐกิจแล้ว การศึกษาก็จะมีความ
เจริญก้าวหน้าและมีประสิทธิภาพ ดังนั้น หลักสูตรจึงเป็นเครื่องมือที่จะชี้นำในการพัฒนาทรัพยากร
มนุษย์ให้เป็นคนดีของประเทศชาติต่อไป ได้อย่างดี

สำหรับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2551 นั้นมีส่วนสำคัญเป็นอย่างยิ่งที่
สถานศึกษาต้องดำเนินการนำหลักสูตรแกนกลางไปใช้และจะต้องจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาขึ้น
เพื่อให้เป็นไปตามความต้องการ ความสนใจและศักยภาพของผู้เรียน ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการ

การประชุมศึกษาแห่งชาติ (2542 : 28-40) ได้ให้หลักการเกี่ยวกับหลักสูตรสถานศึกษาไว้ว่า หลักสูตรสถานศึกษาเป็นแผนหรือแนวทางหรือข้อกำหนดของการจัดการศึกษาที่จะพัฒนาให้ผู้เรียนมีความรู้ ความสามารถโดยส่งเสริมให้แต่ละบุคคลพัฒนาไปสู่ศักยภาพสูงสุดของตนเอง รวมถึงลำดับขั้นของมวลประสบการณ์ที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้ที่สะสม ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนนำความรู้ ไปสู่การปฏิบัติให้ประสบความสำเร็จในการเรียนรู้ด้วยตนเอง รู้จักตนเอง มีชีวิตอยู่ในโรงเรียน ชุมชนและสังคมโลกได้อย่างมีความสุข ดังนั้น หลักสูตรสถานศึกษาจะประกอบด้วย การเรียนรู้ทั้ง มวลและประสบการณ์อื่นๆ ที่สถานศึกษามแต่ละแห่งวางแผนเพื่อพัฒนาผู้เรียน

ธวัชชัย ชัยจิรฉายากุล (2545 : 4-7) ได้กล่าวถึงความสำคัญของหลักสูตรสถานศึกษา โดยสรุปได้ว่า หลักสูตรสถานศึกษามีความสำคัญคือ สถานศึกษาได้จัดทำหลักสูตรขึ้นใช้เอง คือ สามารถตอบสนองความต้องการ ความถนัด และความสามารถของผู้เรียนได้อย่างแท้จริงสามารถ เพิ่มเติมรายวิชาที่เหมาะสมกับท้องถิ่นได้

วัฒนาพร ระวังทุกข์ (2545 : 3) ได้สรุปความสำคัญของหลักสูตรสถานศึกษาไว้ว่า หลักสูตรสถานศึกษาเป็นเครื่องมือที่ช่วยให้ผู้บริหารสถานศึกษา ครู อาจารย์ ตลอดจนผู้ที่มีส่วน เกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาให้สามารถจัดมวลประสบการณ์ให้ผู้เรียนได้พัฒนาตนเองในด้าน ความรู้ ทักษะ คุณธรรมจริยธรรม คุณลักษณะอันพึงประสงค์ จนบรรลุจุดหมายของการจัด การศึกษา

สรุปได้ว่าหลักสูตรสถานศึกษามีความสำคัญต่อการบริหารจัดการศึกษาเป็นอย่างมาก เพราะสามารถช่วยชี้แนะให้ผู้บริหารสถานศึกษา ครู อาจารย์ ตลอดจนผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัด การศึกษาได้จัดมวลประสบการณ์ให้แก่ผู้เรียนได้พัฒนาตนเองในด้านความรู้ ทักษะ คุณธรรม จริยธรรมและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ให้ตรงกับความต้องการของผู้เรียน ชุมชน สังคม ประเทศชาติและบรรลุตามจุดหมายของการจัดการศึกษา

แนวทางการปฏิรูปการศึกษาด้านหลักสูตรและการเรียนการสอน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545 ได้กำหนดให้มีการปฏิรูปการศึกษาเพื่อให้ทันต่อ การเปลี่ยนแปลงของโลก ซึ่งการเปลี่ยนแปลงเป็นไปอย่างรวดเร็ว ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ การเมือง

ตลอดถึงเทคโนโลยีต่างๆ ตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษาให้มีการปฏิรูประบบการบริหาร การศึกษา ปฏิรูประบบการเรียนการสอน ปฏิรูปครู อาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา ปฏิรูป ทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา ซึ่งการปฏิรูปดังกล่าวนี้ ย่อมจะส่งผลให้การพัฒนา การศึกษาให้ดียิ่งขึ้น จากการศึกษาเอกสารเกี่ยวกับเรื่อง การปฏิรูปการศึกษาที่เกี่ยวกับด้าน หลักสูตร และการสอน ได้มีผู้ให้ความคิดเห็นไว้ ดังนี้

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2544 : 2) ได้เสนอแนวทางในการปฏิรูป การศึกษาว่า หัวใจของการศึกษาคือพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 คือ การศึกษาที่ ยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถที่จะเรียนรู้ พัฒนาตนเองได้และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญ มากที่สุด ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2544 : 3) ได้กำหนดแนวทางของ การปฏิรูประบบการเรียนการสอน ระบบการบริหาร เป็นองค์ประกอบสำคัญในการปฏิรูป การศึกษา ให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ที่ให้มี การกระจายอำนาจการบริหารจัดการ จากส่วนกลาง ไปยังเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา

กระทรวงศึกษาธิการ (2552 : 33) ได้กำหนดหลักการเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน ตามหลักสูตรเพื่อมุ่งส่งเสริมความสามารถที่อยู่ในตัวของผู้เรียนแต่ละคนให้ได้รับการพัฒนาให้ เจริญเติบโตอย่างเต็มศักยภาพ การจัดการเรียนรู้จึงเน้นกระบวนการที่จะกระตุ้นให้ผู้เรียนได้แสดง ความสามารถที่มีอยู่ในตัวออกมาอย่างอิสระและเต็มที่ การจัดการกระบวนการเรียนรู้ตามหลักสูตร การจัดการศึกษาเป็นไปตามแนวทางการปฏิรูปการเรียนรู้ คือเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และอยู่บน พื้นฐานที่ผู้เรียนทุกคนมีความสามารถที่จะเรียนรู้ได้ ถ้าหากได้รับการกระตุ้นส่งเสริมอย่างถูกต้อง และสอดคล้องกับวิธีการเรียนรู้ของผู้เรียนแต่ละคนก็จะทำให้ผู้เรียน ได้พัฒนาขีดความสามารถของ ตนอย่างเต็มศักยภาพ มีความสมบูรณ์และความสมดุลทางด้านจิตใจ สติปัญญา อารมณ์และสังคม เป็นผู้ที่มีรู้จักคิด วิเคราะห์ รักการเรียนรู้ มีคุณธรรมจริยธรรม และค่านิยมอันพึงประสงค์ มีทักษะที่ จำเป็นในการดำรงชีวิต สามารถพึ่งตนเองและร่วมมือกับผู้อื่นได้อย่างสร้างสรรค์

ดังนั้น จึงสรุปได้ว่าการจัดการศึกษาจะให้มีประสิทธิภาพตรงตามหลักการปฏิรูป การศึกษานั้นผู้สอนหรือสถานศึกษาจะต้องมีการปรับเปลี่ยนยุทธวิธีในการสร้างหลักสูตรการเรียน การสอนใหม่ เพื่อให้ผู้เรียน ได้พัฒนาตนเองตามขีดความสามารถและความสนใจของตนเองมี การพัฒนา สติปัญญา อารมณ์และสังคม เป็นผู้ที่มีรู้จักคิด วิเคราะห์ รักการเรียนรู้ มีคุณธรรม

จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ มีทักษะที่จำเป็นในการดำรงชีวิต สามารถพึ่งตนเองได้อย่างเต็มศักยภาพ

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

กระทรวงศึกษาธิการ (2552 : 3-30) มีคำสั่งให้ดำเนินการปรับปรุงพัฒนาหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 เพื่อให้เหมาะสมกับสภาพในปัจจุบัน จึงได้ปรับเปลี่ยนมาใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 โดยมีรายละเอียด ดังนี้

หลักการในการจัดหลักสูตรสถานศึกษา

เพื่อให้การจัดการศึกษา ได้พัฒนาไปตามธรรมชาติและส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาอย่างเต็มศักยภาพ เป็นไปตามแนวนโยบายการจัดการศึกษาของรัฐ จึงกำหนดหลักการของหลักสูตรสถานศึกษา ไว้ดังนี้

1. ส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเอง เรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิตและใช้เวลาอย่างสร้างสรรค์
2. ให้มีความเหมาะสมในการจัดการเรียนรู้เวลาและเป้าหมายการพัฒนาผู้เรียน
3. ให้มีความยืดหยุ่น สนองความต้องการของผู้เรียน ชุมชน สังคมและประเทศชาติ
4. ให้ทุกส่วนในสังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา
5. ให้มีการเทียบโอนผลการเรียนรู้และประสบการณ์การศึกษาทุกรูปแบบ
6. ส่งเสริมความเสมอภาค และเท่าเทียมทางการศึกษา
7. ให้มีความสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทางวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม
8. ส่งเสริมสร้างเอกภาพของชาติ มีความพอดีระหว่างความเป็นไทยและความเป็นสากล

จุดหมาย

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีปัญญา มีความสุขบนพื้นฐานความเป็นคนไทย โดยมุ่งปลูกฝังให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ดังต่อไปนี้

มีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่ค้ำจุนในการดำรงชีวิต มุ่งพัฒนาตนเอง และสังคม ความสามารถในการเรียนรู้ การสื่อสาร การทำงาน การจัดการ การคิด การตัดสินใจ และ

แก้ปัญหาอย่างรอบคอบมีเหตุผล รักประเทศชาติ ท้องถิ่น มุ่งทำประโยชน์สู่สังคม รู้เท่าทัน การเปลี่ยนแปลงและความเจริญก้าวหน้าของวิทยาการต่างๆ และพึ่งตนเองได้

มีทักษะที่จำเป็นในการดำรงชีวิต มีสุขภาพและบุคลิกภาพที่ดี มีสุนทรียภาพอยู่ร่วมกับ ผู้อื่นได้อย่างมีความสุข อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ พลังงานและสิ่งแวดล้อม

มีความภูมิใจในความเป็นไทยและประวัติความเป็นมาของชาติไทย ยึดมั่นในการ ปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

สาระสำคัญของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน

1. เป็นหลักสูตรการศึกษาเพื่อความเป็นเอกภาพของชาติ มีจุดหมายและมาตรฐาน การเรียนรู้เป็นเป้าหมายสำหรับพัฒนาเด็กและเยาวชนให้มีความรู้ ทักษะ เจตคติ และคุณธรรม บนพื้นฐานของความเป็นไทยควบคู่กับความเป็นสากล
2. เป็นหลักสูตรการศึกษาเพื่อปวงชน ที่ประชาชนทุกคนมีโอกาสได้รับการศึกษาอย่างเสมอภาค และมีคุณภาพ
3. เป็นหลักสูตรการศึกษาที่สนองการกระจายอำนาจ ให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัด การศึกษาให้สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่น
4. เป็นหลักสูตรการศึกษาที่มีโครงสร้างยืดหยุ่นทั้งด้านสาระการเรียนรู้ เวลาและการจัด การเรียนรู้
5. เป็นหลักสูตรการศึกษาที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
6. เป็นหลักสูตรการศึกษาสำหรับการศึกษาในระบบ นอกกระบบ และตามอัธยาศัย ครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมาย สามารถเทียบโอนผลการเรียนรู้ และประสบการณ์

โครงสร้างของหลักสูตร

เพื่อให้การศึกษาเป็นไปตามหลักการจึงได้กำหนด โครงสร้างของหลักสูตรการศึกษา ขั้นพื้นฐาน ดังนี้

1. ระดับการศึกษา มี 3 ระดับ ดังนี้
 1. ระดับประถมศึกษา ตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 – 6
 2. ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ตั้งแต่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 – 3
 3. ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ตั้งแต่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 – 6

2. สารการเรียนรู้ แบ่งเป็น 8 กลุ่ม ดังนี้ ภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สุขศึกษาและพลศึกษา ศิลปะ การงานอาชีพและเทคโนโลยีและภาษาต่างประเทศ โดยสารการเรียนรู้ทั้ง 8 กลุ่ม ผู้เรียนทุกคนต้องเรียนรู้แบ่งเป็น 2 กลุ่มคือ กลุ่มแรกประกอบด้วยภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมเป็นสารการเรียนรู้ที่สถานศึกษาต้องใช้เป็นหลักในการจัดการเรียนการสอน กลุ่มที่สองประกอบด้วย สุขศึกษาและพลศึกษา ศิลปะ การงานอาชีพและเทคโนโลยี และภาษาต่างประเทศเป็นสารการเรียนรู้ที่เสริมสร้างพื้นฐานความเป็นมนุษย์สร้างศักยภาพในการคิดและการทำงานอย่างสร้างสรรค์

3. กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน มุ่งให้ผู้เรียนได้พัฒนาตนเองตามศักยภาพ พัฒนาอย่างรอบด้านเพื่อความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และสังคม เสริมสร้างให้เป็นผู้มีศีลธรรม จริยธรรม มีระเบียบวินัย ปลูกฝังและสร้างจิตสำนึกของการทำประโยชน์เพื่อสังคม สามารถจัดการตนเองได้ และอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน แบ่งเป็น 3 ลักษณะ ดังนี้

1. กิจกรรมแนะแนว เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียนให้รู้จักตนเอง รู้รักษ์สิ่งแวดล้อม สามารถคิดตัดสินใจ คิดแก้ปัญหา กำหนดเป้าหมาย วางแผนชีวิตทั้งด้านการเรียนและอาชีพ สามารถปรับตนได้อย่างเหมาะสม นอกจากนี้ยังช่วยให้ครูรู้จักและเข้าใจผู้เรียน ทั้งยังเป็นกิจกรรมที่ช่วยเหลือและให้คำปรึกษาแก่ผู้ปกครองในการมีส่วนร่วมพัฒนาผู้เรียน

2. กิจกรรมนักเรียน เป็นกิจกรรมที่มุ่งพัฒนาความมีระเบียบวินัย ความเป็นผู้นำ ผู้ตามที่ดี ความรับผิดชอบการทำงานร่วมกัน การรู้จักแก้ปัญหา การตัดสินใจที่เหมาะสม ความมีเหตุผล การช่วยเหลือแบ่งปันกัน เอื้ออาทร และสามัคคีกัน โดยจัดให้สอดคล้องกับความสามารถ ความถนัด และความสนใจของผู้เรียน ให้ได้ปฏิบัติด้วยตนเองในทุกชั้นตอน ได้แก่ การศึกษา วิเคราะห์วางแผน ปฏิบัติตามแผน ประเมินและปรับปรุงการทำงาน เน้นการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มตามความเหมาะสมและสอดคล้องกับบุคลิกภาพของผู้เรียน บริบทของสถานศึกษาและท้องถิ่น กิจกรรมนักเรียนประกอบด้วย

2.1 กิจกรรมลูกเสือ เนตรนารี ยุวกาชาด ผู้บำเพ็ญประโยชน์ และนักศึกษาวิชาทหาร

2.2 กิจกรรมชุมนุม ชมรม

3. กิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อสังคม ชุมชน และท้องถิ่นตามความสนใจในลักษณะอาสาสมัคร เพื่อแสดงถึงความรับผิดชอบ ความดีงาม ความเสียสละต่อสังคม มีจิตสาธารณะ เช่น กิจกรรมอาสาพัฒนาต่าง ๆ กิจกรรมสร้างสรรค์สังคม

4. มาตรฐานการเรียนรู้ การพัฒนาผู้เรียนให้เกิดความสมดุล ต้องคำนึงถึงหลักพัฒนาการทางสมองและพหุปัญญา หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน จึงกำหนดให้ผู้เรียนเรียนรู้ 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ ดังนี้

1. ภาษาไทย
2. คณิตศาสตร์
3. วิทยาศาสตร์
4. สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
5. สุขศึกษาและพลศึกษา
6. ศิลปะ
7. การงานอาชีพและเทคโนโลยี
8. ภาษาต่างประเทศ

ในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ได้กำหนดมาตรฐานการเรียนรู้เป็นเป้าหมายสำคัญของ การพัฒนาคุณภาพผู้เรียน มาตรฐานการเรียนรู้ระบุสิ่งที่ผู้เรียนพึงรู้ ปฏิบัติได้ มีคุณธรรมจริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์เมื่อจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน นอกจากนี้มาตรฐานการเรียนรู้ยังเป็นกลไก สำคัญในการขับเคลื่อนพัฒนาการศึกษาทั้งระบบ เพราะมาตรฐานการเรียนรู้จะสะท้อนให้ทราบว่า ต้องการอะไร จะสอนอย่างไร และประเมินอย่างไร รวมทั้งเป็นเครื่องมือในการตรวจสอบเพื่อ การประกันคุณภาพการศึกษาโดยใช้ระบบการประเมินคุณภาพภายในและการประเมินคุณภาพ ภายนอก ซึ่งรวมถึงการทดสอบระดับเขตพื้นที่การศึกษา และการทดสอบระดับชาติ ระบบ การตรวจสอบเพื่อประกันคุณภาพดังกล่าวเป็นสิ่งสำคัญที่ช่วยสะท้อนภาพการจัดการศึกษาว่า สามารถพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามที่มาตรฐานการเรียนรู้กำหนดเพียงใด

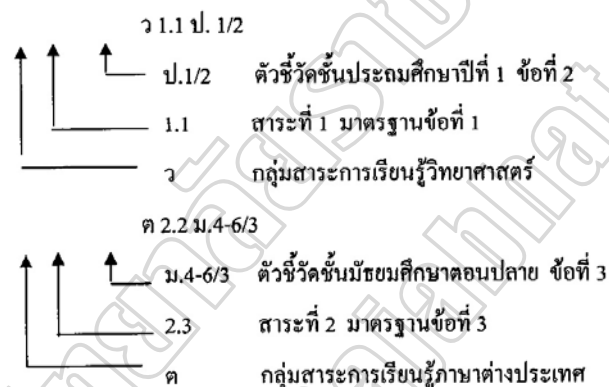
ตัวชี้วัด

ตัวชี้วัดระบุสิ่งที่นักเรียนพึงรู้และปฏิบัติได้ รวมทั้งคุณลักษณะของผู้เรียนในแต่ละระดับชั้น ซึ่งสะท้อนถึงมาตรฐานการเรียนรู้ มีความเฉพาะเจาะจงและมีความเป็นรูปธรรม นำไปใช้ในการกำหนดเนื้อหา จัดทำหน่วยการเรียนรู้ จัดการเรียนการสอน และเป็นเกณฑ์สำคัญสำหรับการวัดประเมินผลเพื่อตรวจสอบคุณภาพผู้เรียน

1. ตัวชี้วัดชั้นปี เป็นเป้าหมายในการพัฒนาผู้เรียนแต่ละชั้นปีในระดับการศึกษาภาคบังคับ (ประถมศึกษาปีที่ 1 – มัธยมศึกษาปีที่ 3)

2. ตัวชี้วัดช่วงชั้น เป็นเป้าหมายในการพัฒนาผู้เรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (มัธยมศึกษาปีที่ 4 - 6)

หลักสูตรได้มีการกำหนดรหัสกำกับมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด เพื่อความเข้าใจและให้สื่อสารตรงกัน ดังนี้

5. เวลาเรียน หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานได้กำหนดเวลาเรียนดังนี้

ระดับประถมศึกษา ตั้งแต่ปีที่ 1 – 6 มีเวลาเรียนรวมทั้งหมดไม่เกิน 1,000 ชั่วโมง/ปี โดยเฉลี่ยวันละ 4 – 5 ชั่วโมง

ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ตั้งแต่ปีที่ 1 – 3 มีเวลาเรียนรวมทั้งหมดไม่เกิน 1,200 ชั่วโมง/ปี โดยเฉลี่ยวันละ 5 – 6 ชั่วโมง

ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ตั้งแต่ปีที่ 4 – 6 มีเวลาเรียนรวม 3 ปี ไม่น้อยกว่าปีละ 3,600 ชั่วโมง/ปี โดยเฉลี่ยวันละ 5 – 6 ชั่วโมง

6. การประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนเป็นองค์ประกอบพื้นฐานสำคัญของการประกันคุณภาพของการปฏิรูปการศึกษาการประเมินจะช่วยให้ข้อมูลสารสนเทศที่จำเป็นแต่ประสิทธิภาพของความพยายามในการปฏิรูปและระดับผลสัมฤทธิ์ตามมาตรฐานหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานของชาติ กระบวนการประเมินมีความหลากหลาย และรวมถึงการใช้ข้อทดสอบมาตรฐาน พร้อมด้วยวิธีการประเมินแบบเป็นทางการ และแบบไม่เป็นทางการที่ให้ข้อมูลผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน

การประเมินในชั้นเรียนเป็นการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่มีความสำคัญมาก การประเมินในชั้นเรียนรวมถึง การประเมินงาน กิจกรรม และวิธีการที่ออกแบบเพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลสารสนเทศที่ถูกต้องในผลสัมฤทธิ์ของนักเรียน กิจกรรมการประเมินในชั้นเรียนควรจัดให้เป็นระบบต่อเนื่องและบูรณาการเข้ากับกระบวนการเรียนการสอน

สถานศึกษาต้องเป็นผู้รับผิดชอบการประเมินผลของนักเรียน โดยพิจารณาจากพัฒนาการของนักเรียน ความประพฤติ การสังเกตพฤติกรรมการเรียน การร่วมกิจกรรมและการทดสอบควบคู่ไปในกระบวนการเรียนการสอนตามความเหมาะสมของแต่ละระดับชั้นเรียน และรูปแบบการศึกษาตามหลักการ ดังรายละเอียดดังนี้

1. สถานศึกษาประเมินผู้เรียนด้วยวิธีการที่หลากหลายตามสภาพจริง
2. การวัดประเมินผลการเรียนต้องครอบคลุมและสอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษา
3. การประเมินผลการเรียนถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ประกอบด้วย การประเมินเพื่อปรับปรุงการเรียนการสอน พัฒนาผู้เรียนและประเมินเพื่อตัดสินผลการเรียน
4. ให้มีการประเมินผลโดยการสอบข้อเขียนหรือประเมินผลการเรียนตาม
แฟ้มสะสมงาน
5. ให้มีการเทียบโอนผลการเรียนจากการศึกษารูปแบบต่าง ๆ และระหว่าง
สถานศึกษา

6. เปิดโอกาสให้ผู้เรียนและผู้เกี่ยวข้องตรวจสอบผลการประเมินได้
ดังนั้น สรุปได้ว่า หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานจึงเป็นกระบวนการทางปัญญาที่พัฒนาบุคคลอย่างต่อเนืองตลอดชีวิต สามารถเรียนรู้ได้ตลอดเวลาทุกสถานที่ ตามความเหมาะสมของระดับการศึกษา เพื่อให้ผู้เรียนได้มีความรู้เกี่ยวกับตนเองและความสัมพันธ์ของตนเองกับสังคม

สาระการเรียนรู้สอดคล้องกับความสนใจของผู้เรียน ทันสมัย เน้นกระบวนการคิดและกระบวนการปฏิบัติจริง ได้เรียนรู้ตามสภาพจริง สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้อย่างกว้างไกล เป็นกระบวนการที่มีทางเลือกและมีแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย น่าสนใจ เป็นกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันและมุ่งประโยชน์ของผู้เรียนเป็นสำคัญ

การจัดหลักสูตรสำหรับกลุ่มเป้าหมายเฉพาะ

การจัดหลักสูตรสำหรับกลุ่มเป้าหมายเฉพาะคือการจัดการศึกษาให้กับบุคคลที่มีความต้องการพิเศษซึ่งไม่เหมือนกับการจัดการศึกษาสำหรับคนปกติทั่วไป ได้แก่ เด็กปัญญาเลิศ เด็กปัญญาอ่อน เด็กที่มีความบกพร่องทางสายตา เด็กที่มีความบกพร่องทางระบบประสาทและเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ สถานศึกษาต้องมีการจัดทำหลักสูตรที่สนองต่อความต้องการของนักเรียนเหล่านั้นและสนองความต้องการของชุมชนและสังคม

การจัดหลักสูตรสำหรับผู้ที่มีความสามารถพิเศษ

ทัตคา บุญโต (2548 : 42-44) กล่าวถึงการจัดหลักสูตรสำหรับผู้ที่มีความสามารถพิเศษว่าเป็นการส่งเสริมให้นักเรียน ได้มีความเจริญงอกงามทั้งทางจิตใจและปัญญาตามขีดความสามารถของแต่ละบุคคล เด็กเหล่านี้สามารถรับรู้ได้อย่างรวดเร็วและรับรู้แบบลึกหรือไร้พรหมแดน ดังนั้นจึงมีการสร้างหลักสูตรสำหรับผู้ที่มีความสามารถพิเศษ มีดังนี้

1. หลักสูตรลดระยะเวลาเรียน (Acceleration Program)
2. หลักสูตรเพิ่มพูนประสบการณ์ (Enrichment Program)

1. หลักสูตรลดระยะเวลาเรียน (Acceleration Program)

การจัดหลักสูตรแบบนี้ เป็นการจัดหลักสูตรให้ผู้เรียนมีความสามารถพิเศษเรียนเนื้อหาในชั้นที่สูงกว่าคนอื่น และใช้เวลาเรียนให้สั้นลงตามความสามารถของเด็กกลุ่มนี้โดยอาจแยกออกมาสอนเฉพาะ (Pull-out Program) หรืออาจเรียนร่วมกับเด็กกลุ่มปกติเนื่องจากเด็กกลุ่มนี้จะเรียนรู้ได้เร็ว

หลักการจัดการศึกษาแบบลดระยะเวลาเรียน

1. ให้เข้าเรียนเร็วกว่าปกติมาก ในกรณีที่เด็กมีความพร้อมสูงมาก ได้รับความตรวจสอบจากนักจิตวิทยาที่เชี่ยวชาญในการตรวจสอบความสามารถ มีความมั่นคงทางอารมณ์ ตั้งคัม และวุฒิภาวะมากกว่าเพื่อนวัยเดียวกัน ไม่ใช่เป็นสิ่งที่พ่อแม่ต้องการให้เข้าเรียน

2. ข้ามชั้นเรียนต้องมีกรลั่นกรองตามกระบวนการที่ติดตั้งแล้วข้างต้น

โดยพิจารณาเด็กที่ชอบทำงานยาก ๆ และซับซ้อน

3. ให้เรียนในชั้นที่สูงกว่าบางวิชา วิธีนี้ใช้ได้ผลดีมากและเด็กไม่ถูกเพ่งเล็งมากนัก
4. ให้ทำงานในชั้นที่สูงกว่า แต่เด็กยังเรียนอยู่ชั้นเดียวกันกับเพื่อน
5. ย่นหลักสูตรให้เด็กจบเร็วขึ้น โดยมีเนื้อหาสาระเท่าเดิม
6. จัดกลุ่มเด็กที่มีความสามารถเรื่องเดียวกัน แต่ต่างชั้นกันมาเรียนด้วยกัน

ประโยชน์ของการจัดการศึกษาแบบลดระยะเวลาเรียน

1. สามารถเรียนตามศักยภาพของตนเอง
2. เป็นการเปิดโอกาสให้นักเรียนได้เรียนในสิ่งที่อยากขึ้น ให้เหมาะสมกับความสามารถ

ของตนเอง

3. ลดทัศนคติทางลบกับการเรียนรู้ ลดภาระตนเอง
4. ช่วยเด็กเก่งไม่เบื่อหน่ายกับการเรียน
5. ป้องกันไม่ให้เกิดการถดถอยทางศักยภาพของเด็กหรือทำลายศักยภาพของตัวเอง

2. หลักการเพิ่มพูนประสบการณ์ (Enrichment Program)

หลักสูตรนี้เป็นหลักสูตรที่มุ่งพัฒนาผู้ที่มีความสามารถพิเศษได้ศึกษาแบบกว้าง ยาก และลึกซึ้งกว่าหลักสูตรปกติ โดยจัดโปรแกรมดังนี้

1. เนื้อหาจะยากกว่าหลักสูตรของเด็กปกติ
2. บูรณาการกับเนื้อหาวิชาอื่น
3. ให้เด็กมีส่วนร่วมในการเลือกที่จะเรียน
4. เน้นการคิดระดับสูง ๆ

วัตถุประสงค์ในการจัดหลักสูตรเพิ่มพูนประสบการณ์

1. ทำให้มีทักษะพื้นฐานและผลสัมฤทธิ์สูงขึ้น โดยไม่จำกัดอายุ
2. ให้แนวทางและเนื้อหานอกเหนือจากหลักสูตรปกติ
3. ได้เรียนรู้ได้กว้าง หลากหลายและซับซ้อน
4. ให้นักเรียนมีโอกาสเลือกเรียนเนื้อหาและความลึกซึ้งของเนื้อหาเอง
5. เนื้อหาที่มีความซับซ้อนเหมาะสมกับเด็ก

6. ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ ทักษะการแก้ปัญหา
7. ส่งเสริมทักษะการคิดระดับสูง การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง
8. พัฒนาความรู้ ความเข้าใจด้วยตนเองพร้อม คุณธรรม จริยธรรม
9. สร้างแรงจูงใจ และการเรียนรู้ด้วยตนเอง รวมถึงการพัฒนาอาชีพ

การจัดทำหลักสูตรการศึกษาพิเศษ

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2542 : 5) ได้ให้คำจำกัดความของการจัดการศึกษาพิเศษเรียนร่วม (Integrated Education) หมายถึง การศึกษาสำหรับทุกคน (Education for All : EFA) โดยรับเด็ก และเยาวชนพิการหรือมีความบกพร่องเข้ามาเรียนตั้งแต่เริ่มเข้ารับการศึกษาแก่นักเรียนทั่วไป และจัดให้มีบริการตามความต้องการจำเป็นพิเศษของแต่ละบุคคลและการจัดการศึกษาแบบเรียนร่วมนั้นต้องให้เด็กและเยาวชนพิการหรือมีความบกพร่องและครอบครัวได้รับการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มคือ ตั้งแต่แรกเกิดทันทีที่พบความพิการและโรงเรียนต้องมีการจัดเตรียมหลักสูตรมีการปรับเปลี่ยนและพัฒนาบุคลากรรวมทั้งเตรียมครูการศึกษาพิเศษที่จำเป็นทำงานกับครูในระบบการศึกษาทั่วไปด้วย

จากแนวทางที่กล่าวมานั้นสรุปได้ว่า การจัดการศึกษาสำหรับผู้ที่มีความต้องการพิเศษทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม สติปัญญาหรือจัดการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาสซึ่งสอดคล้องกับความมุ่งหมายของการบริหารจัดการหลักสูตรที่สร้างขึ้นมาเพื่อการพัฒนาศักยภาพความรู้ในการจัดการสอนของครูเพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจและสามารถจัดการเรียนการสอนให้ผู้ที่มีความต้องการพิเศษ เกิดพัฒนาการเรียนรู้ได้เต็มตามศักยภาพและสามารถเรียนรู้ร่วมกับเด็กปกติ ในโรงเรียนได้อย่างมีความสุข

การบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา

กระทรวงศึกษาธิการ คำสั่งที่ 293/2551 ให้ใช้หลักสูตรหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ให้ครบทุกชั้นเรียน ภายในปี พุทธศักราช 2554 โดยหลักสูตรแกนกลางมีลักษณะเป็นกรอบกว้าง ๆ มีสาระและมาตรฐานการเรียนรู้และคู่มือการจัดการเรียนรู้ตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ทั้ง 8 กลุ่ม เป็นแนวทางให้สถานศึกษานำไปจัดหลักสูตรของสถานศึกษา จัดทำคำอธิบายรายวิชา หน่วยการเรียนรู้ แผนการเรียนรู้โดยออกแบบการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับผู้เรียนซึ่ง

หลักสูตรจะต้องสนองต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและเศรษฐกิจและเปลี่ยนไปตามธรรมชาติของการศึกษา ดังนั้นการบริหารหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษาจึงเป็นสิ่งสำคัญยิ่ง การกึ่งในการบริหาร และกรอบงานสภาพการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (กระทรวงศึกษาธิการ. 2552 : 7)

ภารกิจที่ 1 การเตรียมความพร้อม

ภารกิจที่ 2 การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา

ภารกิจที่ 3 การวางแผนดำเนินการใช้หลักสูตร

ภารกิจที่ 4 การดำเนินการบริหารหลักสูตร (ใช้หลักสูตร)

ภารกิจที่ 5 การนิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผล

ภารกิจที่ 6 การสรุปการดำเนินงานการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา

ภารกิจที่ 7 การปรับปรุงพัฒนากระบวนการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา

การเตรียมความพร้อม

ภารกิจที่สำคัญก่อนการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา คือการเตรียมความพร้อมในทุก ๆ ด้าน เช่น

1. การสร้างความตระหนักให้แก่บุคลากรประกอบด้วยคณะกรรมการสถานศึกษา ผู้บริหาร ครูผู้สอน ผู้ปกครอง ชุมชน นักเรียนเพื่อให้เห็นความสำคัญ ความจำเป็นที่ต้องร่วมมือกันบริหารหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษา ด้วยการจัดประชุม อบรม สัมมนาและแจกเอกสารประชาสัมพันธ์ เป็นต้น
2. แต่งตั้งคณะกรรมการของโรงเรียนตามระเบียบคณะกรรมการศึกษาขั้นพื้นฐานว่าด้วยคณะกรรมการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เพื่อกำหนดทิศทาง นโยบายและแนวทางดำเนินงานของสถานศึกษา รวมทั้งบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการและอนุกรรมการ
3. จัดทำโครงการพัฒนาหลักสูตรและแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินการ
4. ศึกษาสภาพของ โรงเรียนและจัดทำระบบของข้อมูลสารสนเทศด้วยการรวบรวมข้อมูล ด้านต่าง ๆ ได้แก่ ด้านการบริหารบุคลากร งบประมาณ อาคารสถานที่วัสดุ สิ่งอำนวยความสะดวก

สะดวก ภูมิปัญญาท้องถิ่น แหล่งการเรียนรู้ ข้อมูลเกี่ยวกับผู้เรียนท้องถิ่น เพื่อวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรคในการพัฒนา

5. จัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาด้วยการกำหนดเป้าหมายของสถานศึกษาให้ สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน ผู้ปกครอง ชุมชนและสนองนโยบาย กฏระเบียบต่างๆ จัดทำเป็น ลายลักษณ์อักษร เพื่อใช้เป็นแม่บทการดำเนินงานจัดการศึกษาของสถานศึกษา ในช่วง ระยะเวลา ที่กำหนด โดยกำหนดเป็นแผนพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

6. พัฒนาบุคลากรของสถานศึกษาให้มีความรู้ความเข้าใจและสามารถนำความรู้ไปใช้ในการ จัดทำสาระการเรียนรู้ของหลักสูตรสถานศึกษา

การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาดมหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้กำหนดโครงสร้างหลักตามมาตรฐาน ไว้ดังนี้

วิสัยทัศน์

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคน ซึ่งเป็นกำลังของชาติให้เป็น มนุษย์ที่มีความสมดุลทั้งด้านร่างกาย ความรู้ คุณธรรม มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและเป็นพล โลก ตีความในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีความรู้ และทักษะพื้นฐาน รวมทั้ง เจตคติ ที่จำเป็นต่อการศึกษาต่อ การประกอบอาชีพและการศึกษาตลอด ชีวิต โดยมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญบนพื้นฐานความเชื่อว่า ทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ เต็มตามศักยภาพ

หลักการ

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีหลักการที่สำคัญ ดังนี้

1. เป็นหลักสูตรการศึกษาเพื่อความเป็นเอกภาพของชาติ มีจุดหมายและมาตรฐานการ เรียนรู้เป็นเป้าหมายสำหรับพัฒนาเด็กและเยาวชนให้มีความรู้ ทักษะ เจตคติ และคุณธรรมบน พื้นฐานของความเป็นไทยควบคู่กับความเป็นสากล
2. เป็นหลักสูตรการศึกษาเพื่อปวงชน ที่ประชาชนทุกคนมีโอกาสได้รับการศึกษาอย่างเสมอ ภาค และมีคุณภาพ
3. เป็นหลักสูตรการศึกษาที่สนองการกระจายอำนาจ ให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัด การศึกษาให้สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่น

4. เป็นหลักสูตรการศึกษาที่มีโครงสร้างยืดหยุ่นทั้งด้านสาระการเรียนรู้ เวลาและการจัดการเรียนรู้

5. เป็นหลักสูตรการศึกษาที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

6. เป็นหลักสูตรการศึกษาสำหรับการศึกษาในระบบ นอกระบบ และตามอัธยาศัย
ครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมาย สามารถเทียบโอนผลการเรียนรู้ และประสบการณ์

จุดหมาย

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีปัญญา มีความสุข มีศักยภาพในการศึกษาต่อ และประกอบอาชีพ จึงกำหนดเป็นจุดหมายเพื่อให้เกิดกับผู้เรียน เมื่อจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังนี้

1. มีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ เห็นคุณค่าของตนเอง มีวินัยและปฏิบัติตนตามหลักธรรมของพระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือ ยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
2. มีความรู้ ความสามารถในการสื่อสาร การคิด การแก้ปัญหา การใช้เทคโนโลยี และมีทักษะชีวิต
3. มีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี มีสุขนิสัย และรักการออกกำลังกาย
4. มีความรักชาติ มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและพลโลก ยึดมั่นในวิถีชีวิตและการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข
5. มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์วัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย การอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อม มีจิตสาธารณะที่มุ่งทำประโยชน์และสร้างสิ่งที่ดีงามในสังคม และอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข

สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน และคุณลักษณะอันพึงประสงค์

ในการพัฒนาผู้เรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งเน้นพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนด ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะสำคัญและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ดังนี้

สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะสำคัญ 5 ประการ ดังนี้

1. ความสามารถในการสื่อสาร เป็นความสามารถในการรับและส่งสาร มีวัฒนธรรมในการใช้ภาษาถ่ายทอดความคิด ความรู้ความเข้าใจ ความรู้สึก และทัศนะของตนเองเพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารและประสบการณ์อันจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาตนเองและสังคม รวมทั้งการเจรจาต่อรองเพื่อขจัดและลดปัญหาความขัดแย้งต่าง ๆ การเลือกรับหรือไม่รับข้อมูลข่าวสารด้วยหลักเหตุผลและความถูกต้อง ตลอดจนการเลือกใช้วิธีการสื่อสาร ที่มีประสิทธิภาพโดยคำนึงถึงผลกระทบที่มีต่อตนเองและสังคม

2. ความสามารถในการคิด เป็นความสามารถในการคิดวิเคราะห์ การคิดสังเคราะห์ การคิดอย่างสร้างสรรค์ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ และการคิดเป็นระบบ เพื่อนำไปสู่การสร้างองค์ความรู้หรือสารสนเทศเพื่อการตัดสินใจเกี่ยวกับตนเองและสังคมได้อย่างเหมาะสม

3. ความสามารถในการแก้ปัญหา เป็นความสามารถในการแก้ปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ที่เผชิญได้อย่างถูกต้องเหมาะสมบนพื้นฐานของหลักเหตุผล คุณธรรมและข้อมูลสารสนเทศ เข้าใจความสัมพันธ์และการเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์ต่าง ๆ ในสังคม แสวงหาความรู้ ประยุกต์ความรู้มาใช้ในการป้องกันและแก้ไขปัญหา และมีการตัดสินใจที่มีประสิทธิภาพ โดยคำนึงถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อตนเอง สังคมและสิ่งแวดล้อม

4. ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต เป็นความสามารถในการนำกระบวนการต่าง ๆ ไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน การเรียนรู้ด้วยตนเอง การเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง การทำงาน และการอยู่ร่วมกันในสังคมด้วยการสร้างเสริมความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคคล การจัดการปัญหาและความขัดแย้งต่าง ๆ อย่างเหมาะสม การปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมและสภาพแวดล้อม และการรู้จักหลีกเลี่ยงพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ที่ส่งผลกระทบต่อตนเองและผู้อื่น

5. ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี เป็นความสามารถในการเลือก และใช้ เทคโนโลยี ด้านต่าง ๆ และมีทักษะกระบวนการทางเทคโนโลยี เพื่อการพัฒนาตนเองและสังคม ในด้านการเรียนรู้ การสื่อสารการทำงาน การแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ถูกต้อง เหมาะสม และมีคุณธรรม

คุณลักษณะอันพึงประสงค์

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ เพื่อให้สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข ในฐานะเป็นพลเมืองไทยและพลโลก

ดังนี้

1. รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์
2. ซื่อสัตย์สุจริต
3. มีวินัย
4. ใฝ่เรียนรู้
5. อยู่อย่างพอเพียง
6. มุ่งมั่นในการทำงาน
7. รักความเป็นไทย
8. มีจิตสาธารณะ

นอกจากนี้ สถานศึกษาสามารถกำหนดคุณลักษณะอันพึงประสงค์เพิ่มเติมให้สอดคล้องตามบริบทและจุดเน้นของตนเอง

มาตรฐานการเรียนรู้

การพัฒนาผู้เรียนให้เกิดความสมดุล ต้องคำนึงถึงหลักสูตรพัฒนาการทางสมอง และพหุปัญญา หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน จึงกำหนดให้ผู้เรียนเรียนรู้ 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ ดังนี้

1. ภาษาไทย
2. คณิตศาสตร์
3. วิทยาศาสตร์
4. สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
5. สุขศึกษาและพลศึกษา
6. ศิลปะ
7. การงานอาชีพและเทคโนโลยี
8. ภาษาอังกฤษ

ในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ได้กำหนดมาตรฐานการเรียนรู้เป็นเป้าหมายสำคัญของการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน มาตรฐานการเรียนรู้ระดับที่ผู้เรียนพึงรู้ ปฏิบัติได้ มีคุณธรรมจริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์เมื่อจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน นอกจากนั้นมาตรฐานการเรียนรู้ยังเป็นกลไกที่สำคัญในการขับเคลื่อนพัฒนาการศึกษาทั้งระบบ เพราะมาตรฐานการเรียนรู้จะสะท้อนให้ทราบว่า ต้องการอะไร จะสอนอย่างไร และประเมินอย่างไร รวมทั้งเป็นเครื่องมือในการตรวจสอบเพื่อการ

ประกันคุณภาพการศึกษาโดยใช้ระบบการประเมินคุณภาพภายในและการประเมินคุณภาพภายนอก ซึ่งรวมถึงการทดสอบระดับเขตพื้นที่การศึกษา และการทดสอบระดับชาติ ระบบการตรวจสอบเพื่อประกันคุณภาพดังกล่าวเป็นสิ่งสำคัญที่ช่วยสะท้อนภาพการจัดการศึกษาว่าสามารถพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามที่มาตรฐานการเรียนรู้กำหนดเพียงใด

การวางแผนดำเนินการใช้หลักสูตร

ความสำคัญของหลักสูตรที่ต้องนับว่ามีความสำคัญที่สุดก็คือ การนำเอาหลักสูตรไปใช้ เพราะถ้าหากว่าไม่มีการนำเอาหลักสูตรไปใช้แล้ว หลักสูตรนั้นก็จะเป็นเพียงเอกสารหลักสูตรหรือหลักสูตรทางการ (Formal Curriculum) เท่านั้น ถึงแม้ว่า หลักสูตรนั้นจะทันสมัย ถูกต้องตามหลักวิชาการ และทันต่อเหตุการณ์ของโลก ของชุมชน สังคม และของประเทศชาติ แต่ถ้าการใช้หลักสูตรไม่เกิดขึ้นหรือเกิดขึ้นอย่างไม่เป็นระบบ หรืออย่างจริงจังแล้ว หลักสูตรที่พัฒนาขึ้นมา ก็ไร้ผล การวางแผนบริหารหลักสูตรสถานศึกษาเป็นการกำหนดแผนปฏิบัติการ (Operation Plan) ที่เน้นรูปธรรมที่ช่วยให้มีแนวปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ที่สนับสนุนการใช้หลักสูตรให้มีประสิทธิภาพ การวางแผนบริหารหลักสูตรจึงเป็นองค์ประกอบหนึ่งของการใช้หลักสูตรสถานศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพตรงตามความมุ่งหมายของหลักสูตร

กระทรวงศึกษาธิการ (2552 : 2) ได้กำหนดแนวทางในการนำหลักสูตรไปใช้ตามคู่มือการใช้หลักสูตรของกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการว่า โรงเรียนต้องดำเนินการใช้หลักสูตร โดยต้องมุ่งเน้นตามหลัก 3 ประการ

1. การจัดการเรียนการสอนโดยเน้นกระบวนการในโลกปัจจุบัน วิทยาการและเทคโนโลยี รุดหน้าไปเรื่อย ๆ เป็นไปไม่ได้ที่หลักสูตรจะตามให้ความรู้ในเรื่องดังกล่าวได้ครบถ้วนและทันทั่วถึง ดังนั้นในการจัดการเรียนการสอนจึงควรใช้เนื้อหาวิชาต่าง ๆ ที่กำหนดไว้ในหลักสูตร เป็นสื่อให้ผู้เรียนได้พัฒนาสติปัญญาให้เจริญงอกงาม ให้รู้จักคิดอย่างมีกระบวนการ ครูไม่ควรมุ่งเน้นตัวเนื้อหาและวิเคราะห์ตัวเนื้อหาต่าง ๆ เพื่อหาข้อสรุปสิ่งที่จะเกิด และการนำไปใช้ใน เรื่องการนำความรู้ไปใช้นั้น วิธีการที่จะได้ความคิดว่าจะเอาไปใช้อย่างไรนั้น จะเกิดขึ้นต่อเมื่อผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง

2. ส่งเสริมให้ท้องถิ่นได้พัฒนาหลักสูตร หลักสูตรคำนึงความต้องการที่หลากหลายของแต่ละท้องถิ่น ซึ่งแตกต่างในด้านสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ เศรษฐกิจและสังคม จึงเปิดโอกาสให้

ท้องถิ่นสามารถพัฒนาหลักสูตรให้เหมาะสมกับความต้องการและเอกลักษณ์ประจำท้องถิ่น เพื่อให้ผู้เรียนในแต่ละท้องถิ่นได้รับประโยชน์จากความแตกต่าง รวมทั้งปลูกฝังให้ผู้เรียนมีความรักและผูกพันกับท้องถิ่นของตนเอง

3. ให้ผู้เรียนมีโอกาสเลือกเรียนรายวิชาต่าง ๆ ตามความสนใจและความถนัดของผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนค้นพบความถนัดและความสามารถ ได้พัฒนาความสามารถได้สูงสุดตามศักยภาพ ดังนั้นโรงเรียนจึงควรที่จัดบุคลากร อุปกรณ์สถานที่และอื่น ๆ เพื่อเปิดวิชาเลือกให้ผู้เรียนได้เลือกเรียนได้อย่างกว้างขวาง

ซูศรี สุวรรณโชติ (2544 : 220) กล่าวว่า ในการนำหลักสูตรไปใช้เพื่อให้เกิดผลนั้น ควรมีขั้นตอนดังนี้

ขั้นที่ 1 การเตรียมการจะต้องดำเนินการ

1.1 รวบรวมเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการใช้หลักสูตรทุกชนิดที่มีอยู่ให้พร้อมที่จะนำไปใช้ เช่น ตัวหลักสูตร คู่มือการใช้หลักสูตร คู่มือครู คู่มือการประเมินผล ระเบียบการประเมินผลเอกสารตำรา แบบเรียน ฯลฯ

1.2 กำหนดยุทธศาสตร์ในการดำเนินงาน กล่าวคือจะต้องคิด ค้นหา และใช้วิธีการค้นหาใหม่ ๆ ให้ได้ผลงานที่ดีขึ้นเสมอ

ขั้นที่ 2 กำหนดหน่วยงานสนับสนุน จะต้องดำเนินการ

2.1 กำหนดหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการใช้หลักสูตร ทำหน้าที่รับผิดชอบกับการใช้หลักสูตร เช่น กรมเจ้าตั้งกวด เขตการศึกษา สำนักงานที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาอื่น ๆ

2.2 กระจายความคิด ยั่วยุ สนับสนุนให้หน่วยงานย่อยของแต่ละสังกัดดำเนินการใช้หลักสูตรอย่างเต็มที่

ขั้นที่ 3 กำหนดบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการใช้หลักสูตร

3.1 กำหนดบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการบริหารหลักสูตร ซึ่งได้แก่หัวหน้าส่วนราชการ ระดับกรม ผู้บริหารโรงเรียน และผู้บริหารระดับย่อยที่เกี่ยวข้อง

3.2 กำหนดบุคลากรที่ต้องปฏิบัติตามหลักสูตร ซึ่งได้แก่ ครูผู้สอน ครูผู้สนับสนุน การสอน (ครูแนะแนวการศึกษาจะมีบทบาทที่สำคัญมากกว่าผู้อื่น) นักวัดผลการศึกษา

ขั้นที่ 4 กำหนดแนวทางการติดตามผลและการประเมินการใช้หลักสูตร

4.1 กำหนดรูปแบบการติดตามผลและการประเมินผลการใช้หลักสูตร

4.2 ติดตามผลและประเมินผลการใช้หลักสูตรตามที่ได้กำหนดไว้

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า การนำหลักสูตรไปใช้นั้น เป็นกระบวนการที่นำหลักสูตรไปบริหาร โดยต้องมีผู้เกี่ยวข้องหลายฝ่าย โดยเฉพาะอย่างยิ่งโรงเรียนจะต้องเป็นผู้กำหนดกิจกรรมการเรียนการสอนให้มีความเหมาะสมกับผู้เรียน และเป็นไปตามศักยภาพของผู้เรียน ทั้งนี้เพื่อให้ผู้เรียนมีการพัฒนาในทุก ๆ ด้านการนำหลักสูตรไปใช้นั้น โรงเรียนหรือผู้ปฏิบัติจะต้องมีการวางแผนเป็นขั้นตอน ทั้งนี้ เพื่อที่จะให้หลักสูตรนั้น ๆ มีประสิทธิภาพ และเกิดประสิทธิผล

ธีระ รุญเจริญ (2547 : 35) ได้กล่าวถึง แนวทางการจัดหลักสูตรขั้นพื้นฐานว่า ทุกส่วนในสังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษารวมไปถึงคณะกรรมการสถานศึกษามิมีบทบาทในการร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมตัดสินใจ และกำกับโรงเรียนตามธรรมนูญ โดยองค์กรภายนอกมีบทบาทในการกำกับและประเมินผลคุณภาพการศึกษา และมีการจัดสรรงบประมาณสนับสนุนในการจัดหาสื่อตีพิมพ์คุณภาพและหลากหลาย ทันสมัย ตรงตามความต้องการจัดให้มีเอกสารประกอบการศึกษาค้นคว้าในเรื่องของการวัดผลและประเมินผล

การดำเนินการบริหารหลักสูตร (ใช้หลักสูตร)

กระทรวงศึกษาธิการ (2552 : 8) ได้กล่าวถึงการดำเนินการบริหารหลักสูตรในการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาสรุปได้ว่า

1. มีการประเมินคุณภาพภายในอย่างเป็นระบบ
 - 1.1 ปฏิบัติตามแผนที่วางไว้
 - 1.2 มีการบริหารจัดการ โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน
2. จัดให้มีการประเมินคุณภาพของสถานศึกษาโดยองค์กรภายนอก
3. สถานศึกษามีการรายงานการเรียนรู้ของผู้เรียนประจำปี

เอกรินทร์ สัมहाสาล (2546 : 26) กล่าวถึงยุทธศาสตร์และการบริหารของสถานศึกษาว่า จะต้องจัดทำระบบประกันคุณภาพการศึกษาโดยการควบคุม ตรวจสอบ แทรกแซง และประเมินคุณภาพ ตลอดจนให้มีการรายงานผลต่อสาธารณชนอย่างจริงจังและเที่ยงตรง เพื่อให้เกิดประสิทธิผลสูงสุด โรงเรียนจะต้องดำเนินการวางแผนปฏิบัติอย่างเป็นระบบ ดังนี้

1. กำหนดมาตรฐานคุณภาพการศึกษาและตัวบ่งชี้วัดคุณภาพของสถานศึกษา

2. สำรวจจุดอ่อนจุดแข็งของตนเอง
3. จัดทำแผนพัฒนาคุณภาพ (Quality Plan)
4. ปรับเปลี่ยน โครงสร้างการบริหารเดิมของโรงเรียนให้สอดคล้องกับ

แผนปฏิบัติการที่กำหนด

5. จัดทำมาตรฐานการปฏิบัติงานให้ครอบคลุมทั้งระดับ โรงเรียน/หมวด/ฝ่ายและบุคคล
6. ลงปฏิบัติตามแผนและ โครงสร้างการบริหารงานใหม่ ของโรงเรียน
7. ประเมินตนเองตามสภาพจริงทุกปีการศึกษา (การประเมินภายใน)
8. จัดทำรายงานผลการดำเนินงานของโรงเรียน (Self-study Report)

สรุปได้ว่า การดำเนินการบริหารหลักสูตรนั้น เป็นการนำแผนการที่วางไว้มาปฏิบัติตามแผน โดยมีการจัดระบบประเมินคุณภาพภายใน และคุณภาพภายนอก และมีการรายงานผลการปฏิบัติการนิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผล

ผู้บริหาร โรงเรียนและคณะกรรมการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีการปฏิบัติงานการนิเทศ (Supervision) กำกับติดตาม (Monitoring) ตรวจสอบ (Assessment) ประเมินผล (Evaluation) การนำหลักสูตรสถานศึกษา ไปใช้ ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการบริหารคุณภาพ โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อปรับปรุงแก้ไขและพัฒนาการปฏิบัติงานของบุคลากรครู ให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล และมีคุณภาพมาตรฐานส่งผลถึงตัวผู้เรียน ดังนี้

1. เพื่อให้การนิเทศ ติดตาม และประเมินผลการใช้หลักสูตรสถานศึกษาของบุคลากรครูให้เป็นไปอย่างเป็นระบบ
2. เพื่อนิเทศการบริหารจัดการเรียนการสอนของบุคลากรครูให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน
3. เพื่อปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งปัจจัยหลักแห่งความสำเร็จของสถานศึกษาประกอบด้วย การกำหนดระบบและคู่มือการนิเทศติดตามและประเมินไว้ล่วงหน้าการกำหนดมาตรฐานและตัวชี้วัดความสำเร็จไว้ล่วงหน้า มีการนิเทศตรวจสอบและประเมินผลตนเองตามแผนกลยุทธ์ที่กำหนด ใช้ผลการนิเทศ ติดตามและประเมินผลในการปรับปรุงแก้ไขการปฏิบัติงาน รายงานผลการประเมินให้ผู้เกี่ยวข้องและสาธารณชนทราบ มีความพร้อมที่จะรับการประเมินภายนอก

ตามที่กล่าวข้างต้นแล้วการนิเทศการศึกษามีความสำคัญยิ่งต่อการพัฒนาการศึกษา โดยมีนักเรียน ครู และ โรงเรียนเป็นเป้าหมายหลักในการพัฒนาเพื่อให้เกิดคุณภาพและมีผู้บริหารโรงเรียนซึ่งเป็นบทบาทสำคัญที่จะทำให้กระบวนการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนมีผลต่อการปฏิบัติจริง

การนิเทศและติดตามผลการใช้หลักสูตร พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มีจุดเน้น คือ การกระจายอำนาจการบริหารไปสู่โรงเรียน ทำให้ทิศทางการนิเทศการศึกษาเปลี่ยนไปจากการนิเทศโดยศึกษานิเทศก์หรือผู้บริหาร ไปสู่การนิเทศ และติดตามผลจากหลายฝ่ายมากขึ้น ซึ่งจะส่งผลให้การจัดการศึกษาของโรงเรียนดำเนิน ไปอย่างมีประสิทธิภาพ

สจัด อุทรานันท์ (2532 : 27) กล่าวว่า หน่วยงานส่วนกลางในฐานะผู้พัฒนาหลักสูตร ควรจะได้จัดส่งเจ้าหน้าที่ไปให้คำแนะนำเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรเป็นการเพิ่มเติมและติดตามผลการใช้หลักสูตรในโรงเรียนว่าได้ดำเนินการด้วยความถูกต้อง หากมีปัญหาจะได้ดำเนินการให้คำแนะนำและช่วยเหลือ เพื่อให้ครู ได้ดำเนินการใช้หลักสูตรอย่างถูกต้อง

1. การนิเทศการใช้หลักสูตร

การนิเทศการใช้หลักสูตรหรือนิเทศการจัดการเรียนการสอนต้องคำนึงถึงหลักสำคัญของการนิเทศ ก็คือ เป็นกระบวนการทำงานร่วมกันเพื่อให้คำแนะนำช่วยเหลือ ไม่ใช่เป็นการจับผิด โดยลักษณะเช่นนี้ ผู้นิเทศจำเป็นต้องสร้างความสัมพันธ์และความเข้าใจอันดีกับผู้บริหารนิเทศ

การดำเนินการนิเทศจะต้องดำเนินการไปด้วยบรรยากาศแห่งความประชาธิปไตยและร่วมมือกัน วไลรัตน์ บุญสวัสดิ์ (2536 : 72) กล่าวว่าการนิเทศในโรงเรียน หมายถึงการทำงานของผู้บริหารร่วมกับครู ในการพัฒนาการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ เป็นไปตามวัตถุประสงค์ และเป้าหมายของการศึกษาที่กำหนดไว้ องค์ประกอบที่สำคัญของการนิเทศภายในโรงเรียนมี

3 ประการ

1. บุคลากรนิเทศและผู้รับการนิเทศ เป็นความร่วมมือของผู้บริหารและคณะครู
2. วิธีการนิเทศ ตระหนักจุดมุ่งหมายการนิเทศ คือ การช่วยให้ครูผู้สอนสามารถปรับปรุงหรือพัฒนาพฤติกรรมการสอนให้ดีขึ้น การหาข้อมูลศึกษาปัญหาข้อบกพร่อง กำหนดกิจกรรมการนิเทศและวิธีการนิเทศที่เหมาะสม

3. เครื่องมือที่ใช้ในการนิเทศประกอบด้วย แบบทดสอบ แบบสำรวจ การสังเกต การสอนในชั้นแบบบันทึกพฤติกรรมครู นักเรียน

ระบบไตรภาคีทั้ง 3 ดังกล่าวแล้วนี้ จะต้องผสมผสานดำเนินการไปด้วยกัน หากมีข้อบกพร่องส่วนใดส่วนหนึ่งจะทำให้การนิเทศภายในโรงเรียน ยากที่จะประสบผลสำเร็จ

กิจกรรมการนิเทศภายในโรงเรียน เป็นแผนปฏิบัติการนำโครงการแต่ละโครงการสู่การปฏิบัติ คำที่ใช้มีอยู่หลายคำ เช่น กลไกการนิเทศ กลวิธีการนิเทศ กิจกรรมนิเทศภายใน เป็นต้น การที่โรงเรียนใดจะเลือกใช้กิจกรรมการนิเทศขึ้นอยู่กับโรงเรียนที่มีความพร้อมน้อย ความพร้อมปานกลางและมีความพร้อมมากสอดคล้องวัตถุประสงค์การนิเทศภายในโรงเรียน อาจมีดังต่อไปนี้

1. การประชุมก่อนเปิดเรียนเพื่อปรึกษาหารือ เตรียมการด้านต่าง ๆ ก่อนเปิดภาคเรียน
2. การประชุมนิเทศ แนะนำบุคลากรใหม่ให้คุ้นเคย ปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อม และระเบียบข้อบังคับต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง
3. การให้คำปรึกษาแนะนำ ใช้ในระบบการนิเทศเพราะใช้เทคนิคการพบปะพูดคุย มากกว่าการใช้อำนาจหรือการออกคำสั่ง
4. การประชุมปฏิบัติการมุ่งเน้นให้เกิดความรู้ใหม่ ๆ (Knowledge) ทักษะ (Skill) และเจตคติ (Attitude) ลงมือปฏิบัติมากกว่าการบรรยาย
5. งานนิเทศมุ่งอบรมครูประจำการให้ผู้รับการนิเทศได้ เสริมความรู้ใหม่ ท้นต่อความเปลี่ยนแปลง
6. การสัมมนา เป็นการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นทั้งที่จัดเองภายในหน่วยงาน หรือไปร่วมซึ่งจัดโดยหน่วยงานอื่น จะเป็นการฟังมากกว่าทำ
7. การระดมความคิด ในสังคมประชาธิปไตย การรับฟังความเห็นของผู้อื่น เคารพให้เกียรติ ศักยภาพผู้อื่นเป็นสิ่งที่ควรตระหนัก การระดมความคิด (Brain Storming) มุ่งปริมาณความคิดมากกว่าถูกผิด
8. การสาธิตการสอน เป็นกิจกรรมสำคัญที่ควรจัดให้มีในโรงเรียน การเรียนรู้หรือเลียนแบบจากผู้เชี่ยวชาญ ประหยัดเวลาและได้รับประสบการณ์ตรง จัดหาแบบที่ดี

9. การศึกษาเอกสารวิชาการ การเพิ่มพูนความรู้คือ ต้องอ่าน และวิชาชีพครูต้องอ่านมากเพราะการอ่านนำไปสู่ความรู้ ความคิดใหม่และทันสมัย สรรพวิทยามีในหนังสือและสิ่งพิมพ์ ผู้เขียนมีโอกาสได้ไปดูงานในมหาวิทยาลัยต่าง ๆ ทั้งในและต่างประเทศ บางแห่งจัดหนังสือวิชาชีพสำหรับครูอาจารย์ เฉพาะและจัดสรรงบประมาณเพื่อซื้อหนังสือเฉพาะบุคคลด้วย
 10. การสนทนาทางวิชาการ ในวงวิชาการนั้นควรมีหลายรูปแบบ เช่น การเชิญผู้เชี่ยวชาญเฉพาะเรื่องมาบรรยาย อาจใช้เวลาพักเที่ยงวัน ซึ่งไม่กระทบต่อการทำงาน ทุกคนมีเวลาว่างพอที่จะเข้าร่วมกิจกรรมได้ อาจจัดเดือนละครั้ง ในหัวข้อที่สนใจร่วมกัน
 11. การเยี่ยมชมเทศชั้นเรียน เป็นเทคนิคเพื่อช่วยครูปรับปรุงการสอนให้ดีขึ้นมีขั้นตอนที่จะต้องปฏิบัติร่วมกันของผู้ให้และผู้รับการนิเทศ บนพื้นที่ของวัตถุประสงค์ร่วมกัน คือทำให้เด็กลดข้อบกพร่อง เสริมให้ดียิ่งขึ้น
 12. การศึกษาดูงานเพื่อปรับปรุงงาน คุณคนอื่นแล้วย้อนดูตัวเอง ศึกษาข้อดีข้อบกพร่อง ข้อจำกัด เพื่อนำมาปรับปรุง ความพร้อมด้านต่าง ๆ
 13. การสังเกตการสอน ในทางปฏิบัติอาจทำได้ขึ้นอยู่กับว่าทุกคนมีภาระหน้าที่ที่ต้องทำในทางปฏิบัติหัวหน้าหมวดวิชาหรือกลุ่มประสบการณ์เป็นผู้รับผิดชอบร่วมกับผู้เชี่ยวชาญ
 14. การวิจัยเชิงปฏิบัติงานการเรียนการสอน หนังสือแบบเรียน สื่อการสอน หรือการนิเทศสามารถวิจัยเชิงปฏิบัติได้ ทั้งนี้เพื่อนำผลมาใช้ หรือวิจัยเชิงพัฒนา
 15. การเขียนเอกสารหรือทดสอบทางวิชาการ อาชีพครูหรือผู้นิเทศ นอกจากต้องอ่านมาก การเขียนผลงานวิชาการเป็นการสร้างพรมแดนความรู้ใหม่ การเขียนเป็นเทคนิคซึ่งจะต้องเรียนรู้หลักวิธี การอ่านเป็นพื้นฐานของการเขียนได้อย่างดี คนที่มีวิญญานครูจะทำหน้าที่นี้ได้ดี
 16. การจัดนิทรรศการ การเผยแพร่ผลงานทางวิชาการ การนำเสนอให้เป็นที่น่าสนใจ เทคนิคการใช้เครื่องมือทางเทคโนโลยีทางการศึกษาเข้ามาช่วย และเน้นผลจากการเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นสำคัญ
- สรุปได้ว่า การนิเทศ กำกับ ติดตาม ประเมินผลการดำเนินการบริหารจัดการหลักสูตรอย่างต่อเนื่อง ประกอบด้วย

1. มีคณะกรรมการนิเทศภายในของสถานศึกษาให้การนิเทศ กำกับ ติดตาม และ ประเมินผลการใช้หลักสูตรสถานศึกษาของบุคลากรครูให้เป็นไปอย่างเป็นระบบ

2. มีแผนงาน/โครงการนิเทศ ติดตาม กำกับ และประเมินผลในสถานศึกษาให้ เป็นไปตามเจตนารมณ์ของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน

3. มีการกำหนดมาตรฐานและตัวชี้วัดความสำเร็จ ตลอดจนเครื่องมือการนิเทศ ซึ่ง จัดทำโดยผู้บริหารร่วมกับคณะครู

4. มีการดำเนินการนิเทศ กำกับ ติดตาม ให้คำแนะนำกระบวนการจัดการเรียนรู้ และการใช้แหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลายที่ครูจัดให้แก่ผู้เรียนอย่างค้ำเนื่องตามแผนที่กำหนด

5. มีการใช้ผลการนิเทศ ติดตาม ประเมินผลในการปรับปรุงแก้ไขการปฏิบัติงาน

6. มีการรวบรวม วิเคราะห์ สรุปและรายงานอย่างเป็นขั้นตอน

การสรุปการดำเนินงานการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา

การสรุปการดำเนินงานการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา เป็นการรวบรวมข้อมูลใน การปฏิบัติงาน ทั้งนี้เพื่อเป็นการยืนยันความมีคุณภาพในการจัดการศึกษา ซึ่งสถานศึกษาจะต้อง ดำเนินการดังนี้

1. การเก็บรวบรวมข้อมูลการดำเนินงาน ทั้งที่เป็นปัญหา อุปสรรค ความสำเร็จ และข้อค้นพบที่ได้

2. รายงานผลการดำเนินงานให้แก่คณะกรรมการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาขั้น พื้นฐานและจัดส่งหน่วยงานต้นสังกัด ตามระยะเวลาที่กำหนด

3. นำผลการรายงานเผยแพร่ให้ผู้เกี่ยวข้อง และสาธารณชนให้ทราบ

4. เขียนรายงานสรุปผลการดำเนินงาน

สรุปได้ว่า แนวทางการสรุปผลการดำเนินการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา

ประกอบด้วย

1. การเก็บรวบรวมข้อมูลผลการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ

2. การตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษาทุกหน่วยงานในสถานศึกษา

3. การเขียนรายงานสรุปผลการดำเนินงานบริหารจัดการหลักสูตรของสถานศึกษา

4. รายงานผลการดำเนินงานต่อคณะกรรมการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา

5. การเปิดโอกาสให้คณะกรรมการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาได้วิเคราะห์ผลการดำเนินงานและเสนอแนวทางในการปรับปรุงพัฒนาหลักสูตรอย่างต่อเนื่อง

การปรับปรุงพัฒนากระบวนการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา

การนำผลการติดตามและรายงานผลการประเมินไปจัดทำข้อมูลสารสนเทศ เพื่อใช้ในการวิเคราะห์วางแผนพัฒนากระบวนการบริหารและปรับปรุงการบริหารสถานศึกษาให้มีสาระที่ทันสมัย สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน ชุมชนและท้องถิ่นอย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

สรุปได้ว่า การปรับปรุงและพัฒนากระบวนการบริหารหลักสูตรของสถานศึกษาประกอบด้วย

1. การนำผลการติดตามและรายงานผลการประเมินไปใช้ในการวางแผนปรับปรุงการบริหารหลักสูตรของสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพ
2. การวางรูปแบบหรือแนวทางในการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา
3. การผดุงคุณภาพการบริหารจัดการศึกษาของโรงเรียน โดยขอรับการประเมินคุณภาพโดยองค์กรภายนอกเพื่อยืนยันศักยภาพการจัดการศึกษา
4. ชุมชนให้ความเชื่อมั่นในการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา
5. ชุมชนให้การสนับสนุนการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาทั้งด้าน การระดมทุน แหล่งความรู้ แรงงาน

บทบาทผู้ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา

บทบาทของผู้บริหาร

สถานศึกษาที่จัดการศึกษาประสบผลสำเร็จได้ต้องมีคุณภาพ ส่วนหนึ่งเป็นเพราะมีผู้บริหารที่ตระหนักถึงความสำคัญของการศึกษา และเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของผู้บริหารอย่างถ่องแท้ แลนำไปปฏิบัติอย่างจริงจังต่อเนื่อง ผู้บริหารสถานศึกษาจึงนับเป็นองค์ประกอบสำคัญประการหนึ่งในการจัดการศึกษา

คุณสมบัติของผู้บริหารสถานศึกษา

1. มีวิสัยทัศน์กว้างไกล

2. มีความมุ่งมั่นในการจัดการศึกษา และมุ่งมั่นต่อการสร้างระบบคุณภาพให้เกิดขึ้น
ในสถานศึกษา

3. เป็นผู้มีความสามารถในการสร้างร่วมมือ และประสานกับทุกฝ่ายเพื่อให้
สถานศึกษาดำเนินการต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

4. เป็นผู้สนับสนุนในการศึกษาได้รับการพัฒนาอยู่ในระดับมาตรฐานการประกัน
คุณภาพตลอดไป โดยให้การสนับสนุนทั้งบุคลากรและนักเรียน ร่วมมือกันพัฒนาสถานศึกษาให้เป็น
องค์กรแห่งการเรียนรู้

บทบาทของผู้สอน

1. ศึกษาวิเคราะห์ผู้เรียนเป็นรายบุคคล แล้วนำข้อมูลมาใช้ในการวางแผน
การจัดการเรียนรู้ ที่ท้าทายความสามารถของผู้เรียน

2. กำหนดเป้าหมายที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน ด้านความรู้และทักษะ
กระบวนการ ที่เป็นความคิดรวบยอด หลักการ และความสัมพันธ์ รวมทั้งคุณลักษณะอันพึง
ประสงค์

3. ออกแบบการเรียนรู้และจัดการเรียนรู้ที่ตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคล
และพัฒนาการทางสมอง เพื่อนำผู้เรียนไปสู่เป้าหมาย

4. จัดบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ และดูแลช่วยเหลือผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้

5. จัดเตรียมและเลือกใช้สื่อให้เหมาะสมกับกิจกรรม นำภูมิปัญญาท้องถิ่น
เทคโนโลยีที่เหมาะสมมาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอน

6. ประเมินความก้าวหน้าของผู้เรียนด้วยวิธีการที่หลากหลาย เหมาะสมกับ
ธรรมชาติของวิชาและระดับพัฒนาการของผู้เรียน

7. วิเคราะห์ผลการประเมินมาใช้ในการซ่อมเสริมและพัฒนาผู้เรียน รวมทั้ง
ปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนของตนเอง

บทบาทของผู้เรียน

1. กำหนดเป้าหมาย วางแผน และความรับผิดชอบการเรียนรู้ของตนเอง

2. เสาะแสวงหาความรู้ เข้าถึงแหล่งการเรียนรู้ วิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูลความรู้
ตั้งคำถาม คิดหาคำตอบหรือหาแนวทางแก้ปัญหาด้วยวิธีการต่าง ๆ

3. ลงมือปฏิบัติจริง สรุปสิ่งที่ได้เรียนรู้ด้วยตนเอง และนำความรู้ไปประยุกต์ใช้

ในสถานการณ์ต่าง ๆ

4. มีปฏิสัมพันธ์ ทำงาน ทำกิจกรรมร่วมกับกลุ่มและครู

5. ประเมินและพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของตนเองอย่างต่อเนื่อง

เพื่อให้การบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการบริหารจัดการหลักสูตรจะต้องทราบถึงบทบาทและหน้าที่ในการจัดการหลักสูตรสถานศึกษาดังกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ ได้กล่าวถึงบทบาทหน้าที่ของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการบริหารการจัดการหลักสูตรไว้ดังนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2552 : 87-95)

บทบาทของชุมชน

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้เปิดแนวทางให้แก่ชุมชนในการร่วมจัดทำหลักสูตรและการบริหารจัดการให้เกิดวัฒนธรรมการเรียนรู้ที่กลมกลืนของท้องถิ่น จึงได้กำหนดให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา โดยให้ชุมชนมีสิทธิในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ทั้งนี้ให้เป็นไปตามที่กฎกระทรวงกำหนด สำหรับการจัดกระบวนการเรียนรู้ให้มีการประสานความร่วมมือเพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ รวมทั้งส่งเสริมสนับสนุนทรัพยากรเพื่อการศึกษา

บทบาท/หน้าที่ของชุมชนตามหลักสูตรการแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551

1. มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาสถานศึกษาหรือธรรมนูญสถานศึกษา
2. มีส่วนร่วมในการกำหนดสาระตามหลักสูตรของสถานศึกษาโดยคำนึงถึงความต้องการของสังคมและชุมชน

ต้องการของสังคมและชุมชน

3. เป็นศูนย์การเรียนรู้เครือข่ายการเรียนรู้ให้ผู้เรียนมีประสบการณ์จากสถานการณ์

จริง

4. ให้การสนับสนุนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของสถานศึกษา
5. มีส่วนในการตรวจสอบและประเมินผลการจัดการศึกษาของสถานศึกษา
6. เสนอแนะแนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา

การบริหารแบบยึดโรงเรียนเป็นฐาน กับการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา

ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ให้คำนึงถึงหลักการกระจายอำนาจ และการแบ่งอำนาจหน้าที่ในแต่ละระดับขององค์กรที่มีหน้าที่ในการบริหารและจัดการศึกษา คือ ส่วนกลาง ได้แก่ กระทรวงศึกษาธิการ ส่วนท้องถิ่น ได้แก่ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและ สถานศึกษาไม่ว่าจะเป็นด้านการบริหารและจัดการศึกษา ด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านบริหาร งานบุคคล และการบริหารทั่วไป สถานศึกษาต้องมาดำเนินการเอง ซึ่งจะทำให้มีความ เป็นอิสระและคล่องตัวในการตัดสินใจ เพื่อให้ผลผลิตที่ออกไปคือนักเรียน มีคุณภาพ ดังนั้น แนวคิดเรื่องการบริหารจัดการโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School-based Management หรือ SBM) คือให้สถานศึกษามีความสำคัญมากกว่ากระทรวงฯ หรือสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอย่างที่เคย ปฏิบัติในอดีต จากการศึกษาการบริหารจัดการโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ได้มีผู้ให้ความเห็นไว้ดังนี้

อุทัย บุญประเสริฐ (2543 : 5-6) กล่าวไว้ว่า หลักการสำคัญในการบริหารแบบใช้ โรงเรียนเป็นฐานโดยทั่วไปได้แก่

1. หลักการกระจายอำนาจ (Decentralization) ซึ่งเป็นการกระจายอำนาจการจัดการศึกษาจากกระทรวง และส่วนกลางไปยังสถานศึกษาให้มากที่สุด โดยมีความเชื่อว่าโรงเรียน เป็นหน่วยสำคัญในการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาการศึกษาของเด็ก
2. หลักการมีส่วนร่วม (Participation or Collaboration or Involvement) เปิดโอกาส ให้ผู้เกี่ยวข้องและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้มีส่วนร่วมในการบริหาร ตัดสินใจ และร่วมจัดการศึกษา ทั้งครูผู้ปกครองตัวแทนชุมชน ตัวแทนศิษย์เก่า และตัวแทนนักเรียน การที่บุคคลมีส่วนร่วมใน การศึกษาจะเกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของและผู้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษามากขึ้น
3. หลักการคืนอำนาจการจัดการศึกษาให้กับประชาชน (Return Power to People) ในอดีตการจัดการศึกษาจะทำกันหลากหลาย บางแห่งก็จะให้จัด หรือองค์กรในท้องถิ่นเป็น ผู้ดำเนินการต่อมามีการรวบรวมการจัดการศึกษาไปให้กระทรวงศึกษาธิการ เพื่อให้เกิดเอกภาพ และมาตรฐานทางการศึกษาแต่เมื่อประชากรเพิ่มขึ้น ความเจริญต่าง ๆ รุดหน้าไป การจัดการศึกษา จากส่วนกลางเริ่มมีข้อจำกัดเกิดความล่าช้าและไม่สนองความต้องการของผู้เรียนและชุมชนอย่าง แท้จริงจึงต้องมีการคืนอำนาจให้ท้องถิ่นและประชาชนไปจัดการศึกษาเองอีกครั้งหนึ่ง

4. หลักการบริหารตนเอง (Self Managing) ในระบบการศึกษาโดยทั่วไปมักจะกำหนดให้โรงเรียนเป็นหน่วยปฏิบัติ ตามนโยบายของส่วนรวมโรงเรียนไม่มีอำนาจอย่างแท้จริงสำหรับการบริหารจัดการโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานนั้น ไม่ได้ปฏิเสธเรื่องการทำงานให้บรรลุเป้าหมายและนโยบายของส่วนรวม หากให้โรงเรียนมีระบบการบริหารด้วยตนเอง โดยให้โรงเรียนมีอำนาจหน้าที่และรับผิดชอบในการดำเนินงาน ซึ่งอาจดำเนินการได้หลากหลายด้วยวิธีการแตกต่างกัน แล้วแต่ความพร้อมของสถานการณ์ของโรงเรียนที่ได้น่าจะมีประสิทธิภาพมากกว่าเดิม

5. หลักการตรวจสอบและถ่วงดุล (Check and Balance) ส่วนกลางมีหน้าที่กำหนดนโยบายและควบคุมมาตรฐาน มีองค์กรอิสระทำหน้าที่ตรวจสอบคุณภาพการบริหารและการจัดการศึกษาเพื่อให้มีคุณภาพและมาตรฐานเป็นไปตามที่กำหนดและเป็นไปตามนโยบายของชาติ

ในการจัดการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานนั้นมีหลักการที่น่าสนใจในการบริหาร ซึ่งโรงเรียนจะต้องมีรูปแบบในการบริหารอย่างน้อย 4 รูปแบบคือ

1. รูปแบบที่มีผู้บริหาร โรงเรียนเป็นหลัก (Administration Control SBM) รูปแบบนี้อำนาจในการตัดสินใจจะอยู่ที่ผู้บริหาร ครู ผู้ปกครอง และชุมชนมีบทบาทในการให้คำปรึกษา
2. รูปแบบที่ครูเป็นหลัก (Professional Control SBM) จากแนวคิดที่ว่าครูเป็นผู้ใกล้ชิดกับนักเรียนย่อมรู้ปัญหาได้ดีและสามารถแก้ปัญหาได้ตรงจุด
3. รูปแบบที่ชุมชนมีบทบาทหลัก (Community Control SBM) การจัดการศึกษาสนองต่อความต้องการของชุมชนและค่านิยมของผู้ปกครองและชุมชนมากที่สุด ดังนั้นตัวแทนของผู้ปกครองและชุมชนจึงมีส่วนร่วมในการบริหาร โรงเรียนมาก
4. รูปแบบที่ครูและชุมชนมีบทบาทหลัก (Professional Community Control SBM) ทั้งครูและผู้ปกครองมีความใกล้ชิดเด็กมากที่สุด และต่างก็มีความสำคัญในการจัดการศึกษาให้แก่เด็กนักเรียน

สำหรับอุปสรรคและปัจจัยที่เอื้อต่อการดำเนินงานในการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน มีดังนี้

1. กระจายอำนาจหน้าที่การบริหารจากหน่วยงานบริหารส่วนกลางไปยังคณะกรรมการ โรงเรียนอย่างแท้จริง

2. ได้รับการยกย่องยอมรับจากผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย ทั้งหน่วยงานส่วนกลาง บุคคลในโรงเรียน

3. ผู้ปกครองและชุมชนมีการประชาสัมพันธ์ที่ดี เพื่อให้ทุกฝ่ายได้รับรู้ข้อมูลสารสนเทศตรงกัน

4. บุคลากรทั้งในสำนักงานเขตการศึกษา และ โรงเรียนต้องมีความรู้เกี่ยวกับการบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานตรงกัน

5. คณะกรรมการโรงเรียนต้องได้รับการฝึกอบรมเกี่ยวกับการบริหาร และการจัดการศึกษาในทุก ๆ ด้าน

6. ได้ผู้บริหารที่มีความรู้ความสามารถและมีภาวะผู้นำ พัฒนาความรู้ ทักษะเพื่อเป็นผู้นำในการบริหาร

7. คณะกรรมการทุกคนรู้บทบาทหน้าที่ของตนเองและผู้เกี่ยวข้องอย่างชัดเจน โรงเรียนที่ประสบผลสำเร็จ ต้องมีการให้รางวัล

สำหรับปัจจัยที่เป็นอุปสรรคได้แก่ การเปลี่ยนแปลงรูปแบบแต่ไม่เปลี่ยนวิธีการบริหารงานและการทำงาน อำนาจการตัดสินใจผูกขาดอยู่ที่คณะกรรมการโรงเรียน ไม่กระจายไปทั่วโรงเรียนผู้บริหารยังใช้ความคิดเห็นส่วนตัวในการตัดสินใจ ความขัดแย้งระหว่างผู้บริหาร ครู และคณะกรรมการโรงเรียน ส่วนปัญหาในการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ในประเทศไทย ทราบว่า ปัญหาสำคัญในการบริหารการศึกษาในภาพรวมของกระทรวงศึกษาธิการ ได้แก่

1. มีการรวมอำนาจไว้ที่ส่วนกลาง
2. ขาดเอกภาพในการบริหาร
3. ขาดประสิทธิภาพในระบบประกันคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา
4. ขาดการมีส่วนร่วมของประชาชน
5. ขาดการพัฒนานโยบายอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง
6. ขาดการเชื่อมโยงกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และหน่วยงานอื่น กลยุทธ์ในการนำรูปแบบนำรูปแบบบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานได้ปฏิบัติซึ่งมีกลยุทธ์ที่สำคัญ ดังนี้

1. การประชาสัมพันธ์
2. กำหนดบทบาทและหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาให้ชัดเจน

3. การสรรหาและการคัดเลือกคณะกรรมการสถานศึกษา
4. การพัฒนาคณะกรรมการสถานศึกษา
5. การสนับสนุนให้บุคลากรในสถานศึกษาร่วมปฏิบัติงานกับคณะกรรมการ

สถานศึกษา

6. การสร้างเครือข่ายคณะกรรมการสถานศึกษา
7. การกำหนดมาตรฐานการดำเนินงานของคณะกรรมการสถานศึกษา
8. การให้สวัสดิการ บริการและสิทธิพิเศษแก่คณะกรรมการสถานศึกษา

ถวิล มาตรเยี่ยม (2544 : 69) กล่าวไว้ว่า หลักการในการบริหารจัดการ โดยใช้

โรงเรียนเป็นฐาน ควรให้ประชาชนและสังคมทั้งมวล เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา (All for Education) ทุกเพศ ทุกวัย และทุกสถานะของสังคม ตลอดจนหลักการตรวจสอบและถ่วงดุลทางการศึกษา เพื่อให้การจัดการศึกษาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ มีคุณภาพ และมีทุกระดับการศึกษา โดยมีหลักดังต่อไปนี้

1. การบริหารที่มีความเป็นอิสระในการตัดสินใจในการบริหารจัดการ
 - 1.1 ด้านวิชาการ
 - 1.2 ด้านงบประมาณ
 - 1.3 ด้านบริหารบุคคล
 - 1.4 ด้านการบริหารทั่วไป
2. หลักการบริหารแบบมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายที่มีส่วนได้ส่วนเสีย
3. การบริหารจัดการต้องตอบสนองและสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน

ผู้ปกครองและชุมชนมากที่สุด

หัวใจของการบริหารสถานศึกษา แบบบริหารจัดการ โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน คือ

การบริหารจัดการตามความต้องการ และเป็นของสถานศึกษา โดยกรรมการสถานศึกษา ซึ่งจะมีอำนาจหน้าที่ วางแผน (Planing) ร่วมตัดสินใจ (Decision Making) และร่วมประเมิน (Implementation) โดยมุ่งหวังเพื่อเพิ่มประสิทธิผลและประสิทธิภาพของสถานศึกษาเกี่ยวกับความสำเร็จในการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาจะมีส่วนช่วยในการปฏิรูปการศึกษาดำเนินไปด้วยดี ตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542

การปรับเปลี่ยนบทบาทขององค์กรและผู้เกี่ยวข้อง จะทำให้การบริหารสถานศึกษาแบบ บริหารจัดการ โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานประสบความสำเร็จ โดยจะต้องคำนึงถึงปัจจัยแห่งความสำเร็จดังนี้

1. หน่วยงานส่วนกลางและหน่วยงานระดับเขตพื้นที่การศึกษา ต้องปรับเปลี่ยนบทบาทในการทำหน้าที่ การกำหนดนโยบายและแผน ด้านอำนาจการ ด้านการกำกับดูแลมาตรฐาน ด้านการสนับสนุนวิชาการ และการจัดสรรงบประมาณ
2. สถานศึกษา ต้องเปลี่ยนวัฒนธรรมองค์กรจากเดิมคอยรับคำสั่งจากหน่วยระดับสูง มาเป็นบริหาร โดยริเริ่มด้วยตนเอง
3. ผู้บริหารสถานศึกษา พัฒนาทักษะให้เป็นผู้บริหารมืออาชีพ มีภาวะผู้นำสามารถประสานความร่วมมือระหว่าง ชุมชนและสถานศึกษา ในการใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์สูงสุด ต่อการจัดการศึกษา มีวิสัยทัศน์การบริหารจัดการเพื่อพัฒนาการศึกษา

4. ครู พัฒนาทักษะในหน้าที่ให้เป็นผู้มืออาชีพ มีความสามารถในการปรับกระบวนการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางผู้ปกครองและชุมชน เข้าใจบทบาทของการมีส่วนร่วม (Participation) ในการบริหารการจัดการศึกษาในสถานศึกษาอย่างใกล้ชิด ผู้ปกครองนักเรียนและชุมชน ถือเป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการจัดการศึกษา โดยตรง มีอำนาจหน้าที่ร่วมกันวางแผน (Planing) และร่วมประเมิน (Implementation) เพื่อประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอน จะได้ตอบสนองและเป็นไปตามความต้องการของผู้เรียนและชุมชนให้มากที่สุด

การปฏิรูปการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ยึดหลักการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาจากส่วนกลางไปยังสถานศึกษา เปิดโอกาสให้ประชาชนองค์กร และหน่วยงานในท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา สาระของหลักสูตรในส่วนที่เกี่ยวกับสภาพปัญหาในชุมชนและสังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่นและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ คณะกรรมการสถานศึกษาประกอบด้วย ผู้แทนครู ผู้แทนผู้ปกครอง ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้แทนองค์กรชุมชน ผู้แทนศิษย์เก่าของสถานศึกษา ผู้ทรงคุณวุฒิสถานศึกษา อำนาจหน้าที่ในการบริหารจัดการ 4 ด้าน คือ ด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารทั่วไป คณะกรรมการสถานศึกษาจึงมีบทบาทสำคัญยิ่งในการจัดการศึกษายุคใหม่ความจำเป็นที่ชุมชนจะต้องเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา เนื่องจากชุมชนจะรู้ดีว่าเขาและลูกหลานของเขาต้องการอะไรจากระบบการศึกษา และการที่ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมจัดการศึกษาช่วย

ก่อให้เกิดความรู้สึกมีอำนาจและความรู้สึกรับผิดชอบต่อชุมชนที่คนอาศัยอยู่ ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะนำไปสู่การดำเนินงานด้านการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ และช่วยให้มีการใช้ทรัพยากรท้องถิ่นเพื่อประโยชน์ทางการศึกษา

กระทรวงศึกษาธิการ (2552 : 3-5) ได้เสนอหลักการสำคัญในการบริหารและจัดการศึกษาในรูปแบบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรนั้น โรงเรียนจะต้องจัดทำสาระหลักสูตรของสถานศึกษาให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของผู้เรียน ชุมชนและสังคม โดยจะต้องดำเนินการดังนี้

1. กำหนดแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา ธรรมนูญโรงเรียน
2. กำหนดทิศทางและเป้าหมายการจัดการศึกษาของสถานศึกษา
3. จัดทำสาระการเรียนรู้และมาตรฐานการเรียนรู้ คำอธิบายรายวิชาต่าง ๆ
4. กำหนดแนวทางจัดการเรียนการสอน การวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้และได้

ดำเนินการบริหารงานตามแนวความคิดการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน มีการทำงานร่วมกันระหว่างคณะกรรมการสถานศึกษา ผู้บริหาร โรงเรียน ครู ผู้ปกครอง และชุมชน ในการที่จะพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนให้บรรลุผล ซึ่งมีหลักเกณฑ์ในการพัฒนาดำเนินการดังนี้

1. โรงเรียนมีการสนับสนุนให้บุคลากรในโรงเรียนมีการทำงานร่วมกับ

คณะกรรมการสถานศึกษา

2. ผู้บริหาร โรงเรียนเป็นผู้นำนโยบายสู่การปฏิบัติ การตัดสินใจสั่งการ ทูทงาน/

โครงการใช้หลักการคิด การวางแผน การบริหาร การจัดการแบบมีส่วนร่วม โดยมีคณะกรรมการสถานศึกษาให้ความเห็นชอบ

3. มีธรรมนูญโรงเรียนและแผนกลยุทธ์ใช้เป็นแผนกำหนดการพัฒนาโรงเรียน
4. จัดรูปแบบองค์กร โครงสร้างการบริหาร การจัดระบบงานต่าง ๆ ในโรงเรียนการ

บริหารงาน กำหนดงาน การสรรหาบุคลากรคณะทำงาน การกระจายอำนาจไปยังหมวด/ฝ่าย/งาน และให้บุคลากรได้มีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน

5. มีการจัดทำมาตรฐานการปฏิบัติงานตามระบบการประกันคุณภาพและตาม

โครงสร้างการปฏิบัติงานของโรงเรียน

6. มีการพัฒนาบุคลากร พัฒนาเตรียมการเข้าสู่การปฏิรูปการศึกษา การทำงานร่วมกันและเน้นทีม

ในส่วนของการบริหารงานวิชาการ โรงเรียนมีการพัฒนาระบบบริหารงานวิชาการ โดยมีงาน/โครงการที่พัฒนาการเรียนการสอนที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญ ร้อยละ 85 ของบุคลากรและงานบริหารทั่วไป พร้อมทั้งได้ดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน ซึ่งได้ดำเนินการตามแนวคิดหลักดังนี้

1. การชี้คักนักเรียนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา ในการดำเนินงานต่างๆ ในโรงเรียน ต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้อของนักเรียน ให้เกิดการเรียนรู้อย่างมีคุณภาพ และนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน เพื่อการใช้ชีวิตที่ดีงามในสังคม
2. การใช้โรงเรียนเป็นฐานในการบริหารจัดการ สามารถกำหนดทิศทางการพัฒนา สามารถตัดสินใจบริหารจัดการศึกษาได้ด้วยตนเอง
3. การมีส่วนร่วมและการร่วมคิด การร่วมทำ ผู้บริหาร ครูและบุคลากรทุกคน ตลอดจนนักเรียน ผู้ปกครอง ชุมชน เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกระบวนการการบูรณาการการศึกษาของโรงเรียน ให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตที่แท้จริง
4. การกระจายอำนาจทางการศึกษาในโรงเรียนให้กับผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง โดยเฉพาะผู้ที่อยู่ใกล้ชิดกับนักเรียนมากที่สุด ได้แก่บุคลากรทุกฝ่ายใน โรงเรียน ผู้ปกครอง ชุมชน เพื่อให้เกิดความร่วมมือในการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพ
5. การแสดงความรับผิดชอบที่ตรวจสอบได้ โรงเรียนแสดงความรับผิดชอบต่อ ภาระหน้าที่ ดำเนินการตามมาตรฐานคุณภาพที่กำหนด และพร้อมที่จะได้รับการตรวจสอบ สรุปได้ว่า การบริหารจัดการ โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน เป็นการกระจายอำนาจจาก ส่วนกลางลงสู่สถานศึกษา เพื่อให้สถานศึกษามีความเป็นอิสระในการบริหารทั้งด้านบริหาร การศึกษา การบริหารงบประมาณ การบริหารบุคลากร และการบริหารงานทั่วไป เพื่อให้ผลผลิตของโรงเรียนคือ นักเรียนมีคุณภาพ และจะต้องมีองค์กรส่วนท้องถิ่น/ชุมชน เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารการจัดการศึกษาของโรงเรียนตามแนวทางการบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน มุ่งหวังให้โรงเรียนได้มีการจัดการศึกษาให้เป็นไปตามความต้องการของผู้เรียน ชุมชน ซึ่งสามารถจะดำเนินการได้โดยการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา เพราะถือว่า โรงเรียนเป็นหน่วยงานปฏิบัติที่สำคัญ

และมีความใกล้ชิดกับนักเรียนมากที่สุด ทำให้ทราบถึงความต้องการ ของผู้เรียน ได้เป็นอย่างดี
 ดังนั้นโรงเรียนจึงถือว่ามีบทบาทสำคัญที่สุด ที่จะพัฒนาการศึกษาของตนเองให้เป็นไปตาม
 เป้าหมาย สามารถที่จะจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้เป็นไปตามศักยภาพของผู้เรียน เพื่อจะได้ลด
 ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาที่ีศดส่วนกลางเป็นหลักได้เป็นอย่างดี

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยในประเทศ

สำหรับงานวิจัยที่เกี่ยวกับการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้วิจัยได้ศึกษา
 ค้นคว้าในส่วนที่เกี่ยวข้องและนำมาประกอบการวิจัยดังนี้

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2553 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเกี่ยวกับ
 การพัฒนาหลักสูตรและการจัดการสอน โดยการศึกษาแนวคิดอุปสงค์เพื่อศึกษาสภาพการพัฒนา
 หลักสูตรสถานศึกษา ปัญหา อุปสรรค และปัจจัยที่ทำให้การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาไม่ประสบ
 ผลสำเร็จ ผลการศึกษาพบว่า สภาพการพัฒนาหลักสูตร ประกอบด้วย การจัดทำหลักสูตรการบริหาร
 หลักสูตร การใช้หลักสูตร และการประเมินหลักสูตร ด้านการจัดทำหลักสูตร โรงเรียนดำเนินการ
 แนวทางที่ได้รับจากการอบรมสัมมนาจากกรมวิชาการ ส่วนการใช้หลักสูตร ได้พยายามดำเนินการ
 ตามแนวทางของหลักสูตรที่จัดทำขึ้น และส่วนใหญ่เน้นการประเมินหลักสูตรเข้าไปเป็นส่วนหนึ่ง
 ของแผนการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ปัญหาอุปสรรคที่พบคือ ระยะเวลาการอบรมน้อย
 และอบรมไม่ทั่วถึง กระบวนการอบรมผู้เข้ารับการอบรมได้เพียงการรับรู้ว่าจะทำอะไร มีขั้นตอน
 การดำเนินการอย่างไร แต่ยังไม่เข้าใจเพียงพอที่จะจัดทำด้วยตนเอง สำหรับปัจจัยที่ทำให้โรงเรียน
 ประสบผลสำเร็จ 1) ศึกษาทำความเข้าใจนโยบายการดำเนินงานของโรงเรียนมาตรฐานสากล
 2) จัดประชุมชี้แจงทำความเข้าใจให้แก่บุคลากรเกี่ยวกับแนวทางการปฏิบัติโรงเรียนมาตรฐานสากล
 3) ดำเนินการพัฒนาบุคลากรให้สอดคล้องกับมาตรการและตัวชี้วัดของโรงเรียนมาตรฐานสากล
 4) จัดทำแผนยุทธศาสตร์กลยุทธ์ในการพัฒนาโรงเรียนมาตรฐานสากล 5) ติดต่อประสานงานกับ
 หน่วยงานทางการศึกษาและหน่วยงานอื่น ๆ ในท้องถิ่น ทั้งภาครัฐและเอกชนเพื่อสนับสนุนการ
 ยกระดับคุณภาพโรงเรียนมาตรฐานสากล 6) ดำเนินการพัฒนาหลักสูตร โรงเรียนมาตรฐานสากล
 และการวัดประเมินผล โดยการเทียบเคียงกับมาตรฐานสากล 7. การปรับปรุงโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง
 สุรสิทธิ์ กองปักเมือง (2545 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา
 ของโรงเรียนนำร่อง หลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 เขตการศึกษา 11 ตามความ

คิดเห็นของผู้บริหารและครู โดยรวมพบว่า มีการดำเนินการอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณา ลักษณะดำเนินการเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการเตรียมความพร้อมมีการดำเนินการอยู่ในระดับมาก เพียงด้านเดียว นอกนั้นมีการดำเนินการอยู่ในระดับปานกลาง พิจารณาตามลำดับของค่าเฉลี่ยพบว่า ด้านการบริหารหลักสูตรมีค่าเฉลี่ยที่สูงที่สุด รองลงมาได้แก่ ด้านการจัดทำสาระของหลักสูตร สถานศึกษา ด้านการวางแผนการใช้หลักสูตร ด้านการสรุปผลการดำเนินงาน ด้านปรับปรุงพัฒนา และด้านการนิเทศ กำกับ ประเมินผลตามลำดับปัญหาอุปสรรคที่สำคัญคือ ระยะเวลาการเตรียมการน้อยเกินไป ขาดแคลนบุคลากรงบประมาณมีจำกัด ครูไม่ได้เข้ารับการอบรมทุกคน วัสดุอุปกรณ์ในการดำเนินการจัดทำหลักสูตรมีไม่เพียงพอ การนิเทศจากหน่วยงานต้นสังกัดหรือผู้เชี่ยวชาญมีน้อย การวัดผลประเมินผลในชั้นเรียนยังมีรูปแบบไม่ชัดเจนและระยะเวลาห่างหลักสูตรการศึกษา ขั้นพื้นฐานกับหลักสูตรฉบับปรับปรุง (พ.ศ. 2533) มีความเหลื่อมล้ำกันระหว่างชั่วโมงกับ 50 นาที ทำให้เกิดปัญหาในทางปฏิบัติ

ณรงค์ ชาติภทร (2546 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาบุคลากรเกี่ยวกับการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนอุดรพิทยานุกูล อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี โดยการศึกษา มีความมุ่งหมายเพื่อพัฒนาบุคลากร โรงเรียนอุดรพิทยานุกูล อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี ใช้หลักสูตรวิจัยเชิงปฏิบัติการ ซึ่งประกอบด้วย การวางแผน การปฏิบัติ การสังเกต และการสะท้อนผล การปฏิบัติ ผลการศึกษาพบว่า ครู – อาจารย์ มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดทำหลักสูตร สถานศึกษาค่อนข้างน้อย หลักดำเนินการพัฒนา โดยวิธีอบรมสัมมนา ประชุมเชิงปฏิบัติการด้วยการให้ความรู้ และฝึกปฏิบัติในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ช่วงชั้นที่ 3 และใช้ระบบการนิเทศ ภายใต้น เพื่อกำกับติดตามการปฏิบัติงานของกลุ่มผู้ร่วมศึกษาอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง ทำให้บุคลากรมีความรู้ความเข้าใจถึงขั้นตอนการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาและปฏิบัติตามการจัดทำ หลักสูตรสถานศึกษา และสามารถตรวจสอบความสมบูรณ์ของหลักสูตรได้ แต่ยังคงมีจุดอ่อนในเรื่องความไม่มั่นใจในการรวมกลุ่มของวิชาต่าง ๆ การตีความบางตอนในมาตรฐานที่ยังไม่ชัดเจน การตัดสินผลการเรียน และความวิตกกังวลเกี่ยวกับการออกแบบการเรียนการสอนหลังเอาจุดอ่อนมาแก้ไขปรับปรุงทำให้บุคลากรมีความรู้ความเข้าใจถึงขั้นตอนการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา และสามารถจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา รวมทั้งสามารถตรวจสอบความสมบูรณ์ของหลักสูตรได้ตรงตามจุดประสงค์ หลักการ โครงสร้างสาระการเรียนรู้ และมาตรฐานการเรียนรู้จากผลการศึกษา

ชี้ให้เห็นว่าการพัฒนาบุคลากรเกี่ยวกับการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา โดยวิธีการอบรม สัมมนาเชิงปฏิบัติการ การนิเทศภายใน และการประชุมวิเคราะห์หลักสูตร

พิชชชา อุทโท (2546 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาสภาพการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาดำเนินการหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ในโรงเรียนนาร่องและโรงเรียนเครือข่าย จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยได้ศึกษาถึงสภาพการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา สภาพการใช้หลักสูตรสถานศึกษา และปัญหาอุปสรรคของการจัดและการใช้หลักสูตรสถานศึกษา ผลการศึกษาพบว่า ด้านการจัดทำสาระหลักสูตรสถานศึกษามีการปฏิบัติมาก ส่วนสภาพปัญหาและอุปสรรคภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ทางด้านสภาพการใช้และปัญหาอุปสรรคการใช้หลักสูตร พบว่า การเตรียมความพร้อมมีการปฏิบัติระดับมาก และมีปัญหาระดับปานกลาง การวางแผนการใช้หลักสูตรสถานศึกษา มีการปฏิบัติระดับมาก และมีปัญหาอยู่ในระดับปานกลางและด้านการดำเนินการใช้หลักสูตร ภาพรวมมีการปฏิบัติระดับมากและมีปัญหาระดับปานกลาง

ตำนานพัฒนาการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เขตการศึกษา 1 (2545: บทคัดย่อ) ได้ทำวิจัยเกี่ยวกับการติดตามผลการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา การศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตการศึกษา 1 โดยการศึกษาภารกิจทั้ง 7 ด้าน คือ ด้านการเตรียมความพร้อมของสถานศึกษา ด้านการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ด้านการวางแผนดำเนินการใช้หลักสูตร ด้านการดำเนินการบริหารหลักสูตร ด้านการนิเทศ กำกับ ติดตาม ประเมินผล 6) การสรุปผลดำเนินการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา และด้านการปรับปรุงพัฒนากระบวนการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยด้านการจัดทำสาระหลักสูตรของสถานศึกษาและด้านการเตรียมความพร้อมของสถานศึกษาอยู่ในระดับมาก ส่วนด้านอื่น ๆ อยู่ในระดับปานกลาง ทางด้านโรงเรียนเครือข่ายการใช้หลักสูตรมีผลการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง โดยการจัดทำสาระหลักสูตรของสถานศึกษา มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ด้านสรุปผลการดำเนินการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษามีค่าเฉลี่ยสูงสุด แลโรงเรียนที่ใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีการศึกษา 2546 มีผลการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา ในสภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง โดยด้านการจัดทำสาระหลักสูตรมีค่าเฉลี่ยสูงสุดและด้านการเตรียมความพร้อมของสถานศึกษามีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

กระทรวงศึกษาธิการ (2552 : 79) ได้ติดตามและประเมินผลการจัดทำหลักสูตร การศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนเครือข่ายการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานผลการวิจัยพบว่า

1) การเตรียมความพร้อมในการจัดทำหลักสูตร อยู่ในระดับน้อย เพราะระยะเวลาในการจัดทำหลักสูตรมีน้อย บุคลากรมีความรู้เรื่องหลักสูตรยังไม่ชัดเจน 2) การดำเนินการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนส่วนใหญ่จัดทำหลักสูตรสถานศึกษา โดยคณะครูในโรงเรียน มีการจัดการเรียนรู้อัตนศึกษา จัดทำผลการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล หน่วยการเรียนรู้และคาดหวังว่าหลักสูตรสถานศึกษาจะเสร็จทันเปิดภาคเรียน ฯลฯ 3) ปัญหาที่พบในการดำเนินงาน ได้แก่ ครูเข้าใจเกี่ยวกับการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาไม่ชัดเจน ครูขาดความเชื่อมั่นในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ระยะเวลาในการจัดทำหลักสูตรไม่เพียงพอ และบุคลากรมีภาระงานมาก 4) ความต้องการความช่วยเหลือจากหน่วยงานต่าง ๆ เช่น สนับสนุนเอกสาร/คู่มือในการจัดทำหลักสูตร นิเทศติดตาม กำกับดูแล เป็นพี่เลี้ยงในการทำหลักสูตร และให้คำแนะนำตอบข้อสงสัยปัญหา หน่วยงานที่ต้องการความช่วยเหลือ ได้แก่ กรมต้นสังกัด กรมวิชาการ มหาวิทยาลัย และสถาบันราชภัฏ

กระทรวงศึกษาธิการ (2552 : 48) ได้ติดตามและประเมินผลการจัดทำหลักสูตร แกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 ของโรงเรียนนำร่องการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีการศึกษา 2552 ผลการวิจัยพบว่า 1) โรงเรียนส่วนใหญ่เตรียมบุคลากร โดยใช้วิธีการประชุมชี้แจง/อบรมผู้ที่เกี่ยวข้อง และพบว่าบุคลากรมีความรู้ความเข้าใจการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาในระดับมาก 2) โรงเรียนส่วนใหญ่มากกว่าร้อยละ 77 ได้ดำเนินการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา 3) สภาพการดำเนินงานทั่วไป พบว่า โรงเรียนมากกว่าร้อยละ 80 ดำเนินการในการกำหนดปรัชญาและเป้าหมาย การจัดการศึกษา กำหนดโครงสร้างหลักสูตรคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ส่วนการกำหนดสาระการเรียนรู้ พบว่า โรงเรียนร้อยละ 30 – 64 ได้ดำเนินการไปถึงขั้นการจัดทำผลการเรียนรู้ การกำหนดรายวิชา เวลาเรียน และคาดว่าจะเสร็จทันเปิดสอน ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2552 ข้อมูลสารสนเทศที่โรงเรียนนำร่องนำมาใช้ในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาสูงสุด คือ ข้อมูลด้านบุคลากร อาจารย์สถานที่ รองลงมา คือ ความต้องการของผู้ปกครอง ชุมชน ข้อมูลที่นำมาใช้น้อยที่สุด คือ ข้อมูลที่เกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่น วิทยาการภายนอก และการประชาสัมพันธ์ให้ชุมชนรับรู้ และขอความร่วมมือในการจัดทำหลักสูตร 5) ปัญหาที่พบในการดำเนินงานส่วนใหญ่คือ เรื่องระยะเวลาที่ไม่เพียงพอในการจัดทำ รองลงมา คือ การขาดอัตราค่าจ้าง บุคลากรไม่เพียงพอและขาด

ความรู้ความไม่ชัดเจนในการดำเนินงานบางเรื่อง ความต้องการช่วยเหลือสูงสุดคือคำแนะนำและการนิเทศติดตามอย่างต่อเนื่อง รองลงมา คือ การสนับสนุนเรื่องงบประมาณ วัสดุครุภัณฑ์และเทคโนโลยี ตลอดจนเอกสารความรู้คู่มือต่าง ๆ 6) ข้อเสนอแนะ ได้แก่ ควรมีการวางแผนปฏิบัติงานอย่างเป็นขั้นตอน และมีการตรวจสอบ กำกับ ติดตามการปฏิบัติงานอย่างจริงจังและควรให้ความรู้ในกระบวนการจัดทำที่ชัดเจนให้เข้าใจตรงกัน พร้อมกับมีเอกสารตัวอย่างให้ศึกษาล่วงหน้าและให้มีเวลาในการเตรียมการ 1 ปี

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาทำให้ทราบถึงแนวทางในการบริหารจัดการหลักสูตรของผู้บริหารการมีส่วนร่วมของครูวิชาการ ครูผู้สอนกรรมการสถานศึกษาชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง การที่จะบริหารหลักสูตรของโรงเรียนให้ได้ผลดีและมีประสิทธิภาพ ขึ้นอยู่กับปัจจัยและองค์ประกอบหลายประการ โดยเฉพาะผู้บริหารโรงเรียนซึ่งมีบทบาทสูงสุดในการสนับสนุนสร้างกำลังใจให้บุคลากรปฏิบัติงานอย่างเต็มความสามารถ ต้องมีความเข้าใจในขอบข่ายของงาน เนื่องจากปัญหาการบริหารหลักสูตรส่วนใหญ่มักจะพบในด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน งบประมาณ การดำเนินงานตามแผนการปฏิบัติงาน ตลอดจนความไม่พร้อมของบุคลากร อุปกรณ์ต่าง ๆ ปัญหาเหล่านี้มีความแตกต่างกันไปตามสภาพแวดล้อมและความพร้อมในแต่ละด้านของโรงเรียนและตามขนาดของโรงเรียน

งานวิจัยต่างประเทศ

สำหรับงานวิจัยต่างประเทศที่เกี่ยวกับการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐานผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าและรวบรวมเพื่อนำเสนอไว้ ดังนี้

เคนนี่ (Kenney, 2009 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการพัฒนาการบริหารจัดการบุคลากรเพื่อพัฒนาหลักสูตร โดยมีการจัดการกับการเปลี่ยนแปลงพิเศษ ถึงแม้ว่าจะมีการทำงานที่มากขึ้น มีการตั้งเป้าหมายไว้สูงสุด มีนักวิเคราะห์ได้ตั้งสมมุติฐานไว้ว่า การจะทำให้บุคคลประสบความสำเร็จในการทำงานจะต้องเปิดช่องว่างของบุคคลนั้น และพัฒนารูปแบบ เช่น หลักการคิด หลักในการทำงานอย่างเป็นระบบ มีจิตใจที่คือการทำงานและเอื้อประโยชน์ต่อสังคมรอบ ๆ ตัว โดยเฉพาะในระบบโรงเรียนที่ต้องการพัฒนาหลักสูตร บุคลากรต้องได้รับความรู้ในเนื้อหาสาระของหลักสูตร

แกนกลาง พื้นฐานของบุคลากร ในการใช้เทคโนโลยี การรับรู้ฐานข้อมูลที่ไม่เหมือนกัน และนำมาวิเคราะห์เพื่อให้เกิดการพัฒนาหลักสูตร ให้นำมาใช้กับ โรงเรียน ได้จริง

แม็คโดนเนล (MacDonnell. 2009 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาข้อมูลทางสถิติในการฝึก การบริหารจัดการของโรงเรียน พบว่าจากการสัมภาษณ์ข้อมูลจากผู้บริหารและครู สัมภาษณ์คำถาม แนวทางเดียวกัน และรวบรวมข้อมูลและสำรวจข้อมูลในการสัมภาษณ์ในแต่ละครั้งประกอบด้วย คำถาม 26 คำถาม โดยร่วมกันตั้งคำถามตามรายการที่สำรวจเกี่ยวกับข้อมูลในการบริหารจัดการ ภายในโรงเรียน เกี่ยวกับโครงสร้างของหลักสูตร แนวคิด ยุทธศาสตร์ จากผลของการศึกษาเป็นการมองเห็นผู้บริหาร ไม่ได้ใช้กฎระเบียบอย่างสม่ำเสมอและการบริหารจัดการที่ดี ให้เป็นไปตาม แนวคิดและตามกลยุทธ์ที่วางเอาไว้ในการยึดหลักข้อมูลภายใน โรงเรียน จึงทำให้การบริหารจัดการ ภายในโรงเรียนไม่ประสบผลสำเร็จตามกลยุทธ์และยุทธศาสตร์ที่วางเอาไว้

ดาโนวิท (Danowitz. 2009 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเกี่ยวกับ การพัฒนาและการ ดำเนินงานเกี่ยวกับความแตกต่างของหลักสูตร การหาแนวคิดและการใช้ยุทธศาสตร์เพื่อการบริหาร จักการหลักสูตร ไปสู่ความสำเร็จ โดยเฉพาะความสัมพันธ์กับการจัดการที่หลากหลายในกลุ่มงาน ต่างๆภายใน โรงเรียน ความแตกต่างในภาระงานที่ไม่เหมือนกันความเสมอภาค การปฏิบัติงานมีผล ต่อการเปลี่ยนแปลงและการสังเกตการณ์เพื่อนำไปสู่การยอมรับใน การวินิจฉัยเนื้อหาและสำรวจใน กลุ่มงานนั้นๆตามระบบขั้นตอน

มาวินนี่ (Mawhinney. 2009 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความสำเร็จของการใช้หลักสูตร ภายในโรงเรียน การบริหารจัดการศึกษาต้องใช้ระบบธุรกิจและยุทธศาสตร์เข้ามามีส่วนร่วมใน การบริหารจัดการ เพราะในระบบงานอุตสาหกรรมต้องพัฒนาอย่างมีประสิทธิภาพเพื่อการแข่งขัน ที่เข้มข้น สายการบริหารเป็นงานที่มีความก้าวหน้าในอาชีพ การพัฒนาอย่างรวดเร็วโดยใช้หลัก (Administration Control SBM) เพื่อเป็นการรวบรวมข้อมูลต่างๆ ให้เป็นอันหนึ่งอันเดียวกันและ สามารถเรียกใช้ได้ทุกฝ่ายได้อย่างรวดเร็ว จะทำให้งานในระบบ โรงเรียนมีประสิทธิภาพ และปรับปรุง ข้อมูลต่างๆ ให้ทันต่อเหตุการณ์ในปัจจุบันได้อย่างรวดเร็ว การศึกษาโรงเรียนธุรกิจที่นิยมกันใน ปัจจุบัน การขับเคลื่อน การวิจัยล่วงหน้า การศึกษาระบบ SCM ที่ใช้หลักสูตรในโรงเรียนระดับ เดียวกัน และนำไปใช้กับระดับที่สูงขึ้น เพื่อต้องการรู้ศักยภาพและนำข้อแตกต่างในความต้องการ การพึ่งพาอาศัย ในแต่ละสาขา มาสรุป วิเคราะห์และนำไปพัฒนาต่อไป

ฟลอเรีย (Florian, 2010 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการวางแผนการบริหารจัดการหลักสูตรและระบบงานภายในโรงเรียนเพื่อพัฒนาทรัพยากรภายในโรงเรียน การศึกษาส่วนมากจะมีการควบคุมทักษะการคิด เพื่อพัฒนาทักษะการคิด การวิพากษ์ วิเคราะห์ อย่างไรก็ตามข้อมูลที่นำมาได้ ใช้สำหรับระบบการจัดการสำหรับการเรียนรู้เช่นการศึกษาทดสอบความเข้าใจข้อมูลในการบริหารจัดการจะมีอิทธิพลต่อการประเมินและ ความเชื่อมั่นในการพัฒนางานวิจัยการบริหารจัดการในปัจจุบัน จะเน้นรูปแบบ ความเข้าใจ ความสัมพันธ์ของครูและผู้บริหาร เพื่อพัฒนาทักษะการวิพากษ์วิจารณ์ให้สูงขึ้น เพื่อต้องการการเปลี่ยนแปลงในการวัดปริมาณที่สูงขึ้นและ การปรับปรุงพัฒนาให้ได้คุณภาพที่สูงขึ้นด้วย

จากเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องสรุปได้ว่า ในการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาจะต้องอาศัยความร่วมมือจากผู้ปกครอง ชุมชน ท้องถิ่นและองค์กรต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชนมาช่วยกันคิดและวางโครงสร้างในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา สถานศึกษาจะต้องสร้างความเข้าใจที่ชัดเจนแก่ผู้ที่เกี่ยวข้องในทุก ๆ ฝ่ายให้ทราบบทบาทหน้าที่ของตนในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาที่ชัดเจนและมีวิธีการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาให้ได้ผลตามเป้าหมายที่วางเอาไว้ เช่น การสร้างขวัญกำลังใจให้แก่บุคลากรการควบคุมดูแลให้บุคลากรปฏิบัติงานอย่างเต็มความสามารถเพื่อให้โรงเรียน ได้เดินไปสู่แผนนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการและสนองต่อเจตนารมณ์ นโยบายของรัฐบาลที่มุ่งหวังให้การจัดการศึกษาทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา เพื่อให้สอดคล้องกับบริบทของโรงเรียน ความเปลี่ยนแปลงของสังคม และเป็นไปตามความถนัดของผู้เรียนและสอดคล้องกับบริบทของชุมชน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยจึงได้จัดทำแผนภูมิเพื่อเป็นการกำหนดกรอบแนวคิดในการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 เพื่อให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในงานวิจัยได้เข้าใจถึงการดำเนินงานที่ชัดเจนยิ่งขึ้น ดังนี้

ตัวแปรอิสระ

1.สถานภาพตำแหน่ง 1.1 ครูวิชาการ 1.2 ครูผู้สอน 2. ขนาดของโรงเรียน 2.1 โรงเรียนขนาดเล็ก 2.2 โรงเรียนขนาดกลาง 2.3 โรงเรียนขนาดใหญ่	→	การบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาตามภารกิจ 7 ด้าน 1. การเตรียมความพร้อมของสถานศึกษา 2. การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา 3. การวางแผนดำเนินการใช้หลักสูตร 4. การดำเนินการบริหารหลักสูตร(ใช้หลักสูตร) 5. การนิเทศ กำกับ ติดตาม ประเมินผล 6. การสรุปผลการดำเนินการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา 7. การปรับปรุงพัฒนากระบวนการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา

ตัวแปรตาม